

Gölgeler Ordusu

Engin Türkgeldi

Öykü

Gölgeler Ordusu

Engin Türkgeldi

altkitap - öykü 3

Gölgeler Ordusu

Engin Türkgeldi

Mart 2003

Yayına Hazırlayan: Yekta Kopan

Düzelti: Yekta Kopan

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

© 2003 altkitap ve Engin Türkgeldi

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

Yazar Hakkında

Engin Türkgeldi 1980 yılında Kayseri'de doğdu. Halen İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde öğrenim görmekte. 2001 yılından beri *altzine.net*'te düzenli olarak yazıyor. Çalışmaları ayrıca *Hayalet Gemi*'de yer aldı.

Yeni Coğrafyaların Haritası

Yekta Kopan

Mütevazı bir kitaplığım vardır. Yıllar içinde eklenen portatif raflar, iki sıraları üç sıra yapıp bir de üste dizmeler, ek birimlerle genişletmelere rağmen çok düzenli olduğunu da söyleyemeyeceğim. Yine de istediğim kitabı, gözüm kapalı bile olsa birkaç saniye içinde buluveririm. (İşin kötüsü bunu denedim de... Yola çıkış nedenim basitti: Ya bir gece elektrik kesintisi sırasında ve evde aydınlatıcı hiçbir şey bulamadığım bir anda falanca kitabı okumak istersem... Aradığımı gözüm kapalı ve karanlıkta bulmayı başardım.) Kitaplığımın bu 'kendi halindeliği', okumakla ya da nesne olarak kitaplarla mesafeli ilişkisi olan kimilerinin o alışıldık soruyu sormasına engel olmaz yine de: "Bunların hepsini okudun mu?" Önceleri muzipçe "Hepsinin sadece ilk on sayfasını okudum," derdim. Sonra Enis Batur'un bu soruya verdiği cevabı sahiplenmeye çalıştım: "Hayır tabii, bunlar okuduklarımın bir kısmı." Yaşım ilerledikçe daha kesin bir çözüm bulmaya karar verdim. Bu soruyu soracaklarla pek görüşmüyorum artık.

Yine de bu sorunun haklı ve can acıtıcı bir yanı vardır; belki de sırf bu yüzden ara sıra kendime okumadığım kitapların listesini sorarım. Yüzüm kızarıverir. (Okumadıklarımın utancının okuduklarımın gururu yanında silik kalacağı yıllara daha çok var herhalde. Belki de bu hiç gerçekleşmeyecek; gerçek okuma yolculuğu da bu değil mi zaten?) Ulysses kenarından köşesinden hayatıma girdi de Finnegans Wake ile merhabamız bile yok. Tournier ile çok geç tanıştım; tamamlayabilmek için yol almam lazım. Geç tanıştığım bir diğer isim Refik Halit Karay'dı; alın size bir itiraf. Bu liste uzayıp gider, başınızı ağrıtmayayım... Sayısal ortamda ürünler veren bir dergi çıkarmaya başlamamızla, okunmayanlar listesine bir liste daha eklemek zorunda kaldım: Tanışmadıklarım listesi. İşte bu listenin kabarıklığını görünce, tam anlamıyla canım acıdı. Bizler için yeni olan bu ortamın olanakları doğrultusunda yeni yazma ve okuma biçimlerinin üstüne yoğunlaşmamı sağlayan, farklı üretimlerin yazıda nasıl bir karşılık bulacağı sorusunu sordurtan metinler, bir yandan da yeni bir öğrenme sürecine

girmemi sağlamıştı. Bir de ne göreyim; özellikle geçen yüzyılın ikinci yarısında neler neler yapılmış: Oulippo'culardan haberim vardı ama kapsamlı çalışmalarını görmek beni büyüledi. Max Saporta'nın altmışlı yıllarda yazdığı, sayfaları farklı hikâyeler oluşturulabilecek şekilde yerinden çıkarılabilen kitabını görmek için hâlâ can atarım. Nanni Balestrini'nin ilk bilgisayarlarla giriştiği bir dizi mısradan farklı şiirler oluşturma deneyini kim yaşamak istemez? Raymond Quenau kendi buluşu olan bir algoritma sayesinde sınırlı sayıda bir dizi mısradan milyarlarca şiir oluşturmaya amaçlarken nasıl bir 'yeni okuma' peşinde koşuyordu acaba? Tanışmadıklarım listesi yüzünden, çoktan keşfedilmiş coğrafyaları, yeni araçlarla da olsa, yeniden keşfetmeye çalıştığım hissine kapıldım zaman zaman. Ne var ki, sayısal dergimizde ürün veren yazarların, bunda da hesaplaşacak bir şey olmadığını hissetmesi uzun sürmedi. Keşfedilmiş de olsa bir coğrafyaya kendi kelimelerinizle yeniden adım atmanın büyüü bambaşka bir şey değil midir?

Engin Türkgeldi, sayısal dergi yolculuğumuzda farklı anlatım, kurgu, dil denemelerini gerçekleştiren yazılarıyla uzun süredir okurla buluşuyor. Metinlerinin içinde bazen bir gazete haberine, bazen bir denemeye göz kırparak; gerektiğinde eski bir dil ve kurgu, gerektiğinde bilinç akışı tekniğini kullanarak bir zenginlik yakalamaya çalıştığını söylüyor. "Gölgeler Ordusu" çoğunluğu İnternet ortamındaki (altzine.net) çalışmalarından oluşan bir kitap bütünü. Yazı haritasındaki farklı coğrafyaların arasında özgürce yolculuk edecek ve kendi bayrağını dikmek isteyecek kadar cesur metinler bunlar. Dolayısıyla biz okurlar için, kendi okuma yolculuklarımıza çıkarken yanımıza almamız gereken teçhizatın da listesini fısıltıyla kopya veren metinler. Bu kitap bütününe gelene kadar, İnternet ortamının dinamikleri içinde okunan bu metinler, şimdi kendisini yeniden doğurup bir başka okumaya kapı açıyor. "Gölgeler Ordusu", çok değil birkaç yıl önce fiziksel yayıncılık ve sayısal yayıncılık konusunda yaptığımız bir söyleşide bir yazarın "İnternet'teki yazıların edebiyata zarar vereceğinden korkmuyor musunuz?" şeklindeki köhne ve açıkçası pek de anlamlandıramadığım sorusuna da Umberto Eco'dan bir alıntıyla cevap vermem gerektiğini hatırlatıyor: "Kültür tarihinde hiçbir şey bir diğerini basit biçimde öldürmez; bir şey bir diğerini derinden değiştirir."

Fiziksel kitaplığım kadar tevazu sahibi bir başka kitaplığım artık: Sayısal bir kitaplık. Zaman içinde bu kitaplıkta da listelerim olacak. Ama Engin Türkgeldi'nin "Gölgeler Ordusu" kitabı okuyamadıklarım, hele hele tanışmadıklarım listelerinde yer almayacak olduğu için çok mutluyum. Hangi gerçek kitapsever yeni coğrafyaların haritasını reddeder ki?

*Anneme,
Babama,
Ablama,
Ağabeyime.*

İçindekiler

1-Tanrıların Makinaları	3
2-İsm(aıl)in Beş Hali	10
3-_____	15
4-Cesetler Kitabından Bir Sayfa	19
5- Anahtarlık	26
6-Marifet	31
7-geceden kalANlar	36
8-Beş Kapılı Hikaye	38
9-Ölüm Kapıyı İki Kere Çalar	41
10-Med-Cezir	46
11-Değ(iş)mek	50
12-Her An Sarhoş	56
13-Gölgeler Ordusu	58
14-Nedimeler	62
15-Pandora'nın Ağızı veya Kahkaha Üzerine	71
16-Mehtap Palas	73

TANRILARIN MAKİNALARI ¹

2

"Gerçeğe benzersiz bir bakış açısından bakmak, deliliğin doruk noktasını oluşturur. Olgular arasındaki ilişkilere kökten farklı bir bakış açısıdır bu."

"Deli, uygarlığın anti-kahramanı olacaktır. Standartlaşma ve totalitarizmin her yere ve her şeye nüfuz etmesine rağmen hala deli olmayı başarabilenler, gerçekten çok güçlü ve eşsiz bireylerdir. 'Deli' sözcüğünü hafife almamalı, çünkü bu ayrıcalık pek az insana verilebilir. Beraberinde çok büyük acılar getiren bir ayrıcalıktır bu."

Gündüz Vassaf, 20. Yüzyıl Delileri Artık Özgür Değiller, Cehenneme Övgü

Cehennem

Beynim daracık kafatasıma kıvrıla kıvrıla ancak sığıyordu. Bir makinanın pistonları gibi güçle ve inatla attığını, hapsediği kemikten duvarları zorladığını hissedebiliyordum. Dışarı çıkmaya çalışıyordu. Bir gün ben hepinizin arasında sizin önceden hazırlanmış adımlarınızı atarken, ve ezberlenmiş kelimelerinizi savururken boşluğa, yorgun kemiklerim daha fazla dayanamayacaklardı. Büyük bir gürültüyle patlayacaktı kafam, ve evet, beyin grisine, hayal mavisine, fikir karasına, ve kan kırmızısına bulanacaktı her yer. Fakat kafamda tekrar tekrar kurup mutlulukla seyrettiğim bu sahne asla gerçekleşmedi, çünkü kaçınılmaz son beni bulmadan önce ben Cenneti buldum.

Cehennemdeki son günümde, uğrunda çok çalışılmış ama en sonunda kazanılmış bir zaferin gurur ve mutluluğuyla ağaçlıklı bir yokuştan yukarı yürüdüğümü hatırlıyorum. Bir yıldır uzun bir süredir uğraşıyordum, ve o gün sonunda hastalığı kapmayı başarmıştım. Bir anda oluvermişti. Odaya girdiğimde biriydim ben, çıktığımda başka biri. Artık onlar gibi, sınırsız ve dizginlenmemiş olarak, bütün iğrençliği ve bütün büyüyle, en zengin haliyle algılayabiliyordum dünyayı. Akşamüstüydü, güneş batmak üzereydi, inanılmaz bir sıcak vardı, ve akıl hastası ben işimden çıkmış sevgilimle buluşmaya gidiyordum.

Oldukça sıradan bir gün gibi başlamıştı oysa. Alışlageldik sabah vizitemden sonra odama kapanıp eski terapilerin kayıtlarını dinlemiştim. Teşhis veya tedavi için değil, sadece o deli, özgür kelimeleri içime çekmenin mutluluğu için. Bir buçuk yıl önce psikiyatriye olan inancımı kaybetmişim. Bir tanrı edasıyla normal ve anormali, iyiyi ve kötüyü ayırmak bana artık doğru gelmiyordu. Bizden daha fazlasını görebilen ve daha fazlasını hissedebilenleri aşağılık kompleksimiz ve kıskançlığımız yüzünden hapsedme; onları ilaçlarla uyuşturup o eşsiz algılama ve düşünme yeteneklerini köreltme; kendimiz gibi sınırlı, sıradan ve basit, öngörülebilir makinalara dönüştürme çabasından başka bir şey değildi psikiyatri, ve ben daha fazla bu "sindirim"in parçası olmak istemiyordum. İlk başta işi bırakmayı düşündüm, ama sonra kararımdan vazgeçtim. Eğer işten ayrılısaydım, bir başkası, inançlı biri alacaktı yerimi. Fakat düşman saflarında benim gibi bir ajan "hasta"lar için her şeyi kolaylaştırırdı. Daha da önemlisi, eğer ayrılısaydım onlardan uzak kalacaktım. Oysa sabah vizitelerine ve terapilere devam ettikçe, onların o kanatlı kelimelerini içime çektikçe, aralarında gezinip dokundukça onlara, belki ucundan kıyısından bana da bulaşır hastalıkları diye umut ediyordum. Sonuçta her şeye eskisi gibi devam ettim, ama bambaşka amaçlarla. Yaptığım tek değişiklik ilaçları kesmek oldu. Bu uygulamam ilk başta tepki yarattıysa da önemli bir araştırma yaptığıma dair açıklamalarım ve meslektaşlarım arasındaki saygın yerim sayesinde ortalık kısa sürede duruldu.

Saat tam ikide Başhemşire hastanın kayıt odasına alındığını, terapiye hazır olduğunu bildirdi. Günün en güzel kısmı başlıyordu. İnancımı yitirdiğimden beri terapi seanslarından çok daha büyük bir

zevk alıyordum. Sanırım artık onları değiştirmek için değil de anlamak için dinlediğimden.

İlk seansım nekrofil bir morg görevlisiyleydi. İkincisi de Tayfur Dörtin adında bir psikotikle. Dörtin, gündüzleri Hacışakir Sabunları bölge bayiliğini yapıyormuş, geceleriye gizli bir güreş kulübünün liderliğini. Başarısız bir intihar girişimi sonucu getirilmişti kliniğe. Terapi boyunca bir yandan elindeki kimyasal yanıkla ve yanağındaki kurşun yarasıyla oynadı, bir yandan da öldürdüğü hayali arkadaşından ve aşık olduğu ölüm yüzlü Melek adlı bir kızdan bahsedip durdu.

Son terapim ise kendisine BC-33 diyen bir şizofrenleydi. Eskiden otomobil üretiminde kullanılan robotları üreten robotları üreten bir fabrikada Üretim Bandı Sorumlusuymuş. Arkadaşlarına mekanik parçalar monte etmeye çalışması veya onlarla sanki makinalarmış gibi konuşması, kendisine çok önceleri verilmiş "tuhaf" payesinin yanına birkaç yıldız daha eklenmesine neden olmuş sadece. Fakat bir gün aniden kendini üretim bandının üzerine atması ve beyninin bir kaynak robotunca açılıp içine çip yerleştirilmesinden işçiler tarafından son anda kurtarılması bardağı taşıran damla olmuş. O günden beri, üç yıldan uzun bir süredir, Umutsuz Vakalar Koğuşu'nda umutsuzca yatıyordu.

Açıkçası BC-33 benim en sevdiğim, en saydığım, hatta kendime örnek aldığım hastamdı. Dünyayı algılayışına kıskançlığa varan derecede hayrandım. Sanki montaj hattında bir karışıklık olmuştu da, başka bir modele ait kocaman bir kafa onun zayıf bedenine monte edilmişti. Onu her gördüğümde bunu düşünürdüm. Zorlukla, ancak sağa sola yalpalayarak taşıyabildiği kel kafasıyla kapıda görüldüğünde; tutuk, mekanik adımlarla masaya yürüdüğünde; sandalyenin ucuna rahatsız bir biçimde oturup o güzelim elleriyle oynadığında; ve monoton ama kararlı ses tonuyla konuşmaya başladığında her zamanki gibi heyecanlandım.

Konuşmasına Kutsal Ford'u selamlayarak başladı yine, motorlardan ve transformatörlerden bahsetti, "Doktor" dedi, "bizden yana olduğunuzu biliyorum, fabrikada kalite kontrolden geçmeyen ürünleri tamir eden teknisyenlere benziyorsunuz, bizler defolu mallarız, bunu biliyorum; insanlar tanrıların makinalarıdır, beyaz siyah ve sarı modelleri vardır, erkek ve kadın, uzun boylu ve kısa boylu

modelleri vardır, siz hiç ürün katalogunu gördünüz mü, ben de görmedim; deliler de tanrıların üretim hatalarıdır, defolu, bozuk makinalar; siz de bizi tamir etmeye çalışıyorsunuz Doktor, sağ olun, beni de tamir edin Doktor; pek bir şeyim yok, bir iki çipimi değiştirseniz, dişlilerimi bir güzel yağlayıp cıvatarımı sıkıştırırsanız yeterli olur sanırım; ben tanrıların üretim hatasıyım, akıl hatası, akıl hastası, ben akıl hastasıyım, ama deliler deli olduklarını bilemezler değil mi doktor; size bu bilgileri mutlaka yüklemişlerdir fabrikadan çıkmadan önce, fakat siz de aslında kendini psikiyatrist sanan bir delisinizdir belki, ya da kendini deli sanan bir psikiyatrist, fark etmez; sizi bilemem ama ben kesinlikle deliyim, bunu biliyorum, deliler deli olduklarını kabul etmezler, demek ki ben deli değilim" dedi, kısa devre yapan cihazlar gibi cızırdadı bir süre, sonra da hiçbir şey olmamış gibi elektronik devreleri, silikon çipleri ve süper-iletkenleri anlatarak devam etti. Kelimeler makinalı tüfekten çıkarcasına fırlıyorlardı ağızdan; delici, soğuk ve cansız. Bir makina gibi, doğru telaffuzla ama duygusuzca, tonlamadan, hissetmeden konuşuyordu.

"Tanrıların Makinaları" diye devam etti, "Tanrıların Makinaları en sonunda Makinaların Tanrıları oldular, kendi cennetlerini ve kendi cehennemlerini yarattılar. Metal kanatlar takıp cennete uçtular, her şey daha iyi ve daha kolaydı, onlar sayesinde yaşayabiliyorlardı; cıvata ağaçlarının serin gölgelerinde yan gelip yattılar, otomatik hurilerin titanyum ellerinden rulman dolması yediler, radyatör şarabıyla sarhoş oldular. Fakat onları cennete uçuran aynı metallerin ağırlığıyla yerin dibine de girdiler, makinaların sıcaklığında, makinaların yakıcı buharında gresi yağ kokulu cehennemleri yaşadılar; kendi kullarına kul oldular, yarattıkları makinaların boğucu tutuşlarında nefessiz kaldılar, dişlilerin arasına sıkışıp alüminyum çığlıklar attılar, mekanik kollar paramparça ettiler hepsini; cehennem nedir Doktor, cehennem nedir, cehennem işte budur; nerededir cehennem, cehennem yerin altındadır, peki neden bütün makina daireleri bodrum katındadır Doktor, şimdi anlıyor musun, her şey çok açık aslında, tanrıların makinaları, makinaların tanrıları, cennetin metal kanatlı melekleri, ve cehennemin buhar ve yağ kusan zebanileri." dedi ve benzini bitmiş bir araba gibi birden duruverdi. Ayağa kalktı, aynı tutuk ve mekanik adımlarla kapıya yürüdü, dışarı çıktı.

Ben öylece oturdum. Kelimelerin beynimin duvarlarına çarparken yaptıkları yankıyı dinledim bir süre. Dayanılmaz bir sıcak vardı. Sonra kayıt cihazındaki "stop" düğmesine bastım, ayağa kalktım, kapıyı açtım, ve bambaşka bir dünyada tutuk ve mekanik adımlarla yürümeye başladım. Başhekimin ve Başhemşirenin odalarının önünden geçtim, Misafirler ve Ümitsiz Vakalar Koğuşlarında ağır adımlarla yürüdüm, hastaneden dışarı çıktım, parmaklıkları geride bıraktım, parkın içinden devam ettim, yokuşlardan indim, yokuşlardan çıktım, en sonunda saat kulesiyle elektronik eşya dükkanı arasında bir yerde sevgilimle buluştum. Beni görür görmez bütün sevgililerin otomatiğe bağlanmışçasına yaptığı gibi dudaklarıma yapıştı. Fiş ve priz. Paslı dili ağzımın içinde dolanıp duruyor, olmayan bir şeyi umutsuzca arıyordu. Ağzıma motor yağı tadı geldi.

Bundan sonrası bozuk bir kasetten seyretilen kötü bir video filmi gibi: kimi zaman hızlanan, kimi zaman yavaşlayan; anlaşılamayacak kadar bozulmuş; bazen sesin, bazen görüntünün, bazen de her ikisinin birden kaybolduğu kopuk ve anlamsız karelerden oluşan berbat bir film.

Öpüşme Makinasını bütün gücümle ittikten sonra (Düşmüştü. Kırılmış mıdır acaba?) alevler içindeki sokakların birinden girip öbüründen çıktığımı, amaçsızca dolaştığımı hatırlıyorum. "İlk Makinalar: 12.-15. Yüzyıl Mekanik Çin Saatleri" sergisinin açılışı için müzenin önünde büyük bir kalabalık toplanmıştı. Ondan daha da büyük bir kalabalık Yaprak Sarma Makinasının marifetlerini sergileyen bir işportacının etrafındaydı.

Sonraki sahne benzincideki lokantada. Parlak ışıklar altında kızarmış derileri gözümü alan tavukları ve üzerinde yağ damlalarının ışıldadığı etleri mideye indiren Yeme Makinalarını izlerken neden bütün benzincilerde mutlaka bir lokanta olduğunu merak ettiğimi anımsıyorum. Otomobillerimizin depoları dolarken bizler midelerimizi şişiriyorduk, ya da bizim midelerimiz dolarken otomobiller depolarını şişiriyorlardı. Bilemiyordum. Kasadaki boya sarışını kıza hesabı öderken hangisinin doğru olduğunu sormayı düşündüm, ama yapmadım. Bana cevap veremezdi. Sadece para almaya, para üstü vermeye, "İyi günler, yine bekleriz!" demeye, ve sırtıtmaya programlanmıştı çünkü.

Neden orada olduğumu hatırlayamadığım bir bakkalda kutsal bir emanet gibi yükseğe konulmuş televizyonu çok net olarak hatırlıyorum. "Off, şu paslara bak. Makina gibi oynuyor bizimkiler valla!" diyordu Satış Makinası ekrana büyülenmişçesine bakarken. Benim bütün görebildiğimse anlaşılmaz gri şeritler ve yanıp sönen siyah beyaz noktalar.

Caddenin kalabalığına karışmış, yürümeye çalışırken anımsıyorum kendimi; Devasa Yeme ve Satın Alma Makinalarının yanından geçerken; koca gözlü, aptallaşmış Televizyon Seyretme Makinalarını, ve iri kulaklı ama küçük elli Telefonla Konuşma Makinalarını geride bırakırken; durmak bilmeyen Gevezelik Makinalarının, çirkin Kahkaha Makinalarının, ve yapış yapış Seks Makinalarının aralarından sıyrılıp kendimi bir sinemaya atarken görüyorum. "SABAHA KADAR SÜREKLİ MATİNE" diye bas bas ve erkek erkek bağıırıyordu mavi-kırmızı neonlar. Salon tüketilmiş şehvet ve ölü sperm kokuyordu. Ortasından girdiğim ilk film inancını yitiren bir papazın erotik maceralarını anlatıyordu. İkincisi, 2054 yılında dünyayı ele geçirmeye çalışan makinalara direnen insanlığın bir yandan savaşırken diğer yandan sevişmesi hakkındaydı. Finalinde bir insan bir makinayla sevişiyordu, yok hayır sevişmiyordu, düpedüz düzüşüyordu. Üçüncü filmde aklımda kalan tek şey ise uykuyla uyanıklık arasında duyduğum şu replik: "Eğer ölümden korkuyorsan, ve [yaşama] tutunmaya çalışıyorsan, şeytanların senden yaşamını söküp aldıklarını görürsün. Ama eğer [ölümle] barışıksan, o zaman şeytanlar aslında seni dünyadan kurtaran meleklerdir."³

Sabah, salonu temizleyen Bilet Otomatının dürtmesiyle mi yoksa elektrikli süpürge'nin uğultusuyla mı uyandım bilemiyorum. Dışarı çıktığımda güneş gözümü aldı. Daha sabahın köründe dayanılmaz, vıcık vıcık bir sıcak kaplamıştı şehri. Niye yaptıklarını bilmeden sağa sola koşuşturan İş Makinalarıyla doluydu sokaklar. Kablolar, bellerindeki Walkman'lerin pilleriyle çalışan Müzik Makinalarının kulaklarından girip beyinlerine saplanıyordu.

Sonra, hiç beklenmedik bir anda bulutlar kapladı göğü, ve çok şiddetli bir sağanak başladı. Herkes kaçışıyor, altına sığınacak bir saçak arıyordu. Sadece o saatte sokakta ne aradığını bilmediğim küçük bir kız yağmurun altında durmuş, su birikintilerindeki fuel-oil

gökkuşaklarıyla oynuyordu. Bakır rengi saçları, ölüm yüzü, kan kırmızı dudakları, ve elbiseden çok kefene benzeyen kıyafetiyle bu dünyanın dışından bir melek. Bir apartmanın üçüncü katındaki pencere gürültüyle açıldı, çocuğun daha büyük ve eski bir modeli kafasını çıkartıp "Canaaan!!! Çabuk içeri gel kızım!" diye bağırdı, "Paslanacaksınız!"

İşte tam o sırada, ben sokağın ortasında dikilmiş bu sahneyi seyrederken, v8 silindirli, 4941 cc motor hacimli, 6600/440 (d/d/HP) maksimum güce, 3800/500 (d/d/Nm) maksimum torka sahip, 6 manuel vitesli, arkadan çekişli, maksimum hızı 248 km/saat olan, 100 km hıza 4.7 saniyede ulaşabilen, 4400x1830x1317 cm boyutlarında, 1585 kilo ağırlığında, 73 litrelik benzin deposuna ve 2505 mm aks mesafesine sahip, 100 km'de 14.5 litre kurşunsuz süper benzin yakan, full aksesuarlı, metal alaşımdan yapılma alev kırmızısı bir şeytan beni Cehennemden kurtardı.

Cennet

Şu anda bir hastanenin yedinci katında yatıyorum. Beyazlar içinde, penceresinden gökyüzü ve bulutların gözüktüğünü tahmin ettiğim serin ve ferah bir odada. Bütün "sistem"lerim iflas etmiş durumda. Bir makina benim yerime süzüyor ve arıtıyor kanımı; daha önce makinalarca sindirilmiş besinler bir başka makina tarafından sindirim sistemime kontrollü ve kademeli olarak boşaltılıyor; mekanik bir pompa damarlarımda kanın dolaşmasını sağlıyor; ve solunum cihazı soluk alıp veriyor benim yerime. Makinasal hayat.

Cennet nedir?

mayıs 2000

1. The Smashing Pumpkins'in Şubat 2000 çıkışlı albümü "MACHINA/The Machines of God"a çoğul bir selam.
2. "Torn Inside Machines of Light", Vasily Kafanov
3. "Jacob's Ladder" filminden.

AİL' İSMİN BEŞ HALİ

yalın hali

"Sade Kahve".

Bir kahve için ne güzel bir isim diye düşünerek içeri giriyorum. En dip masa boş. Oturuyorum. Kahve hakikaten de sade: ahşap döşemeler, ceviz masa ve sandalyeler, bordo-kırmızı duvarlar, birkaç siyah beyaz fotoğraf... Ufak tefek, genç bir kız yaşıyor:

-Ne alırdınız beyefendi?

Kulak kesilmiş, bekliyor. Yeni başlamış herhalde, acemi. Okuyor olmalı.

-Sade kahve lütfen.

Gülümsüyor. Gayri ihtiyari karşılık veriyorum. Korkarak fark ediyorum: Kişisel felaketlerle ne kadar da şapşallaşmışım.

Üç aydır işsizim. Muşmula suratlı patronum, çok bilmiş yazarlar ve uyduruk yazılar...Hepsi kötü, sıkıntılı birer hayal artık benim için. Çok memnunum. Sadece istediğim zaman, istediğim için (Kahvem geliyor. "Teşekkür ederim.". Hmm, nefis.) okuyorum. Ne büyük mutluluk!

Fakat pek de fazla olmayan birikimlerim neredeyse tamamen eridi. Tükenmek üzere. Geçen gün hesapladım: böyle devam edersem tam on üç gün sonra beş parasız kalacağım. Dip yakın. Sefaletim elle tutulur bir hal aldı bile: bozlaşmış pantolonum ve koltukaltı bir parça sökülmiş gri gömleğimle dolaşıyorum günlerdir; jiletim körelmiş, kirli sakalla iş arıyorum. Sonum kötü. O zaman ne yapıyorum ben kıcı kırık sallama çayın bile bilmem kaç milyon, off, diyorum ya, kişisel

felaketlerle ne kadar da şapşallaşmış , nasıl da aptallaşmışım!

Öfkeyle doluyorum, sinirleniyorum birdenbire. Kalkıyorum. Birkaç banknot bırakıyorum yarım kalmış kahvemle beraber. Telaşlıyım, elim ayağım dolanıyor. Garson kız şaşkın.

Tam dışarı fırlamak, kurtulmak üzereyken mavi şapkalı sarışın bir kızla çarpışıyorum. Bakışıyoruz. Ne kadar da tanıdık bir yüz. Gözleri tıpkı Sema... Neden ayrıldık ki? Belki de-

-Dikkat etsene be adam!

Özür dileyip önemli işler kovalayan adamlar gibi hızlı hızlı yürüyorum.

-e hali

Bizim Başer'e bakılırsa çok hoş bir yermiş bu "Devekuşu". Beğenirsem Sema'yla da gelirim belki. Şimdilik fena gözüküyor. Küçük, sevimli bir yer. Sıcak. Garson kız da saygılı, müşterinin dibine girmiyor yerli yersiz. Sessiz ve تنها üstelik. Tam istediğim gibi. Rahatça konuşabilir, açılabilirim ona. Güzel. Gelelim buraya.

-Affedersiniz, az önce sipariş alırken unutmuşum. Acaba sütlü kahvenizle beraber kurabiye veya kek ister miydiniz?

-Kakaolu kek varsa alayım.

Beklerken duvarlara asılmış fotoğraflara bakıyorum. Mutluluğuma/umutlarıma inat çaresizlik sızdırıyorlar kafeye. Özellikle de şu kapiya yakın asılmış olan.

Hay Allah! Şu mavi şapkalı sarışın kız ona bakıyorum zannetti galiba. Kötü kötü bakışlar fırlatıyor bana. Hep de benim başıma gelir böyle şeyler zaten. Şimdi de o bana bakıyor mu diye bakarken yakalanacağım. Ben en iyisi masama, mesela şu şekerliğe yoğunlaşayım, gözüm filan kaymasın yanlışlıkla.

Amma da gecikti servis. Bir sütlü kahve ve bir dilim kek. Ne kadar da basit halbuki. Yoksa gelmesem mi Sema'yla buraya? Servise baksana. Yok canım, daha iyi. Bol bol vaktimiz olur böylece.

Saat de bire geliyor. Bizim huysuz patron söylenmeye başlar az sonra "Nereye takıldı bu hergele yine?" diye. Yarım saat daha oyalanayım, öyle giderim ofise. Gözlerim ağrıyor zaten, bir o kargacık burgacık el yazısına bak, bir monitöre. Bir şeye benzeseler bari. Hah, kahvemle kekim geldi. Kek bir harika, hmm. Beklediğime değdi valla. Sema'ya da tavsiye ederim geldiğimiz zaman, mutlaka bayılır bu keke.

Aptalca bir iyimserlik doluyor içime. Hayat güzel diye düşünüyorum.

-i hali

Hışımlla dalıyorum içeri. Fazla sert bir giriş yapmış olacağım ki herkes kafasını kaldırıp "Kim bu gürültücü kendini bilmez?!" der gibi diyor bakışlarını. Aldırmıyorum. Bir de sizinle uğraşamam şimdi. Oturacak yer bakıyorum. Cam kenarı en güzeli. Gelip geçenleri seyredersem, bir nehir gibi akıp giden/sürüklenen kalabalığı izlersem, biraz durulur, sakinleşir belki ruhum.

Garson kız bir tavşan gibi ürkerek ne içeceğimi soruyor. Pek çelimsiz. Ne kadar da soluk teni.

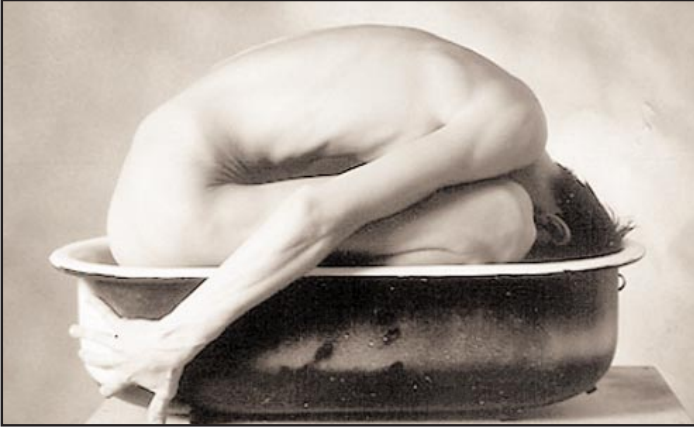
-Çay, diyorum, tavşan kanı olsun.

Sıcak çay ve tanımadığım insanların beni kapsamayan telaşını gözlemek rahatlatıyor beni. Ne Sema'yla en olmadık şeyler için yaptığımız tartışmalar ("Bir kez olsun düşünceli davranırsan olmaz mı?" / "Telefonunun pili de çok çabuk biter oldu şu aralar." / "Beraberken bile ilgilenmiyorsun artık benimle." / "Hayır o mavi değil yeşil." / "Seninle tartışmak, anlaşmak mümkün değil!"), ne de işyerinin o karmakarışık, iç daraltan ortamı ("Dün gelen yazıları ne yaptın?" "Ben bilmiyorum. Yalçın ilgileniyordu o meseleyle." "Yalçın senin aldığını söylüyor." "O işin benimle alakası yok ki!" / "Fazla mesai mi? Benim çok önemli bir randevum var bu akşam, imkansız." "Kalman

gerekıyor İsmail, dergiyi yetiştiremiyoruz yoksa." "Ta iki hafta önce söylemiştim patron '19'u akşamı kalamam' diye, hatırlamıyor musun? Yeşim kalsın bu sefer." "Yeşim'i gönderdim bile. Sen yapacaksın. Yoksa-") huzurumu kaçırabiliyor artık. Hatta şu mavi şapkalı sarışın kızın bir saattir aralıksız viyaklaması bile rahatsız etmiyor beni.

Nasıl da kararsız şu sıkıntılı ruhum, diye düşünüyorum, bir yükselip bir alçalıyor durmak bilmeyen bir sarkaç gibi. Garson kız çağırıp bir çay daha söylüyorum. Az sonra, hesabı ödeyip yarım saattir seyrelediğim telaşlı sokakların bir parçası olacağım.

-de hali

Dışarıda yağmur yağıyor. Ansızın bastıran sağanakta sığınacak bir yer bulmuş olmanın ıslak ve bencil mutluluğuyla gülümsüyor kafedeki herkes. Yanaklar al al. Sırılsıklam paltolar ve cansiperane şemsiyeler bir kenarda kendi hallerinde kuruyorlar. Bütün masalar dolu. Garson kız koşturup duruyor. Dingin bir ses dolaşüyor masaların üzerinde: "Come Rain or Come Shine..."

Arkamda oturan mavi şapkalı sarışın kız elindeki makinayla oynuyor. Klik! Sonunda çekti.

-Artık bunun içindesin! diyor.

Gülüşüyorlar.

İhlamur içiyorum ben. Küçükken hastalandığımda yapardı annem. Özlemişim. İçimde tatlı mı tatlı bir ılıkılık. Annem canlanıyor hayalimde. Düşünüyorum: İçeride olmak ne kadar da güzel. Ama nedense her gün biraz daha dışarıda hissediyorum.

-den hali

Dışarıdan pek matah gözükme de güzel bir yermiş. Zaten bıkmıştım artık sürekli aynı mekanlardan. Tekrarlanan yüzler, anlamsızlaşan sözler. Haklıdır belki de, kısa bir ara iyi gelebilir. Yeni sözler ve yeni yüzler. Yaşanmamışlıklar biriktirip tekrar birleşebilir, mutlu olabiliriz. Tıpkı eskiden olduğu gibi... Neler diyorum ben? Değişimden, yenilikten bahsederken... Geçmişin yapışkan ağından kurtulamıyorum bir türlü.

Buradan başlayabilirim mesela. Bundan böyle sürekli uğradığım yerlerden uzak durarak. Cappucino'dan vazgeçip Espresso içerek(büyük bir kararlılıkla garson kızdı "varsa bir Espresso" rica ediyorum. Özgüvenimden o da etkilenmiş olacak ki "Hemen bakıyorum beyefendi!" diyerek içeri koşuyor.). Yeni bir hobi, bir uğraş edinebilirim. Fotoğrafçılık olabilir. Öğrenciliğimden beri istediğim bir şey. Ayrıca şu ya da bu nedenle yıllardır bir türlü okuyamadığım kitaplar var. Kitap demişken, şu mavi şapkalı sarışın kız geldiğimden beri kitap okuyor. Işıktan mı bilmiyorum, kızın yüzünden aydınlık, huzur fışkırıyor sanki. Gidip konuşsam-

-Efendim, kusura bakmayın, makina bozulmuş. Espresso veremiyoruz maalesef. Cappucino ikram etsek, müessesemizden?

-Tabii, diyorum hayal kırıklığıyla, neden olmasın.

Ben sessizce Cappucino'mu içerken mavi şapkalı sarışın kız kalkıyor yerinden. Gidiyor. Biraz sonra ben de çıkacağım buradan. Eski tanıdıklarla birkaç tek atmak iyi gelir belki.

nisan 2001

fotoğraflar: A.Smironov

_____ 'a

I.

Öğlene doğru ev kapısının tıkırtısıyla uyandım. Gelmişti._____. Geç saatlere kadar ümitsizce gelmesini beklediğimi, iki dakikada bir "ulaşılamayan" telefonunu ısrarla aradığımı hatırlayana kadar geçen birkaç saniye için, neden burada, salondaki bordo kanepede telefona sarılarak uyuduğumu _____ çözmeye _____ çalıştım.

_____. Bu sırada içeri girmişti bile. _____ saçları _____. Üzerindeki _____.

-"Neredeydin?" diye çıkıştım sertçe.

-"_____".

-"Demek öyle?!"

-"_____".

!"

Böyle bir cevap beklemiyordum, hazırlıksızdım. Sustum.

Benden çok kendine söyler gibi: "Belki de hiç geri dönmemeliydim." dedi sessizce.

_____. Yatak odasının kapısının kapandığını duydum. _____ken, "Uyuyacak. Uyuyacak ve her şey düzelecek." diye düşündüm.

II.

Uyku kalesiydi O'nun. _____. Bir sabah "Korkunç bir rüya gördüm dün gece!" demişti kahvaltıda. "Anlatsana, ne gördün?" diye sorduğumdaysa sanki en mahrem sırrına göz dikmişim gibi "Yok artık, o kadar da değil." diyerek sert sert bakmıştı bana. _____ asla.

_____. Sıkıntılarını kuştüyünden bir havanda iyice dövüp rüya tozu haline getirdiği, sonra hepsini havaya savurduğu tatlı bir sihir. _____, kim bilir.

_____. Belki de ihtiyacı yoktu.

Kozasıydı uyku. Metamorfoza uğradığı, var ile yok arası bir mekan. "_____ bir sabah bunaltıcı rüyalarından uyandığında, kendini dev bir kelebeğe dönüşmüş olarak buldu..."

III.

Ertesi sabah, ben _____ ken, uçarak
yanıma geldi. Daha yeni kalkmıştı.

"Günaydın canım!" dedi gülücükler saçarak.

_____.

Sanki bütün o tartışmalar, kırıcı sözler ve düştüğümüz durumlar
tatsız bir rüya, O'nun hayalleriyse gerçeğin ta kendisiymiş gibi
davranıyordu. Her şey yolundaydı; güneş parlak, hayat güzeldi, ve biz,
ikimiz, harikaydık. İşin acı yanı, buna yürekten inanıyordu da.

_____.

Birden, gerçeğe bağdaşmayacak kadar çabuk bir el
hareketiyle sabahlığının cebinden dörde katlanmış bir kağıt parçası
çıkardı.

-"Bak bu sabah ne yazdım! Yeni hikayemin başlangıcı:

' _____

_____. ' Nasıl? "

-"Güzel," dedim. "Gerçekten çok güzel. Ama şu
' _____ ' kısmı biraz muğlak olmuş, ne
demek istediğin tam anlaşılmıyor bence."

-"Keskin olmaya bayılıyorsun değil mi?" diye sordu acı acı
gülerek. "Köşeli olmaya. _____.
Yazdıklarında bile bu böyle. Her şeyi açık açık göstermek zorundasın.

Okuruna güvenmiyor musun yoksa? _____. Her şeyi gözlerine gözlerine sokmana gerek yok. Bırak, bazı şeyleri de kendileri bulsunlar. Böylesi, iki taraf için de daha zevkli değil mi sence? _____. Boşuna mı paralanıyor bir sürü yazar 'Pasif kalmayan, yapıta kendinden bir şeyler katan, esere katılan okurlar istiyoruz!' diye. _____ bir kez olsun?"

- "Peki dedim." Gülümsedim. "Senin için yaparım. Neden olmasın?"

kasım 2001
resimler: Salvador Dali

CESETLER KİTABI'NDAN BİR SAYFA

"Now I am naked,

Nothing but an animal."

Billy Corgan, Bullet with Butterfly Wings

Buz kesmiş mor cesetlerin arasındayım yine. Büyük bir evrak dolabını andıran soğutucunun metal yüzeyi pürüzsüz, parlak ve soğuk; çıkardığı ses ise o kadar derin ve sıkıcı ki, artık duymuyorum bile. İlkel bir Devlet Malzeme Ofisi sandalyesinde oturmuş, önümdeki ilkel Devlet Malzeme Ofisi masasındaki çiziklerde anlamlı bir figür görmeye çalışıyorum. Floresanlar odayı steril ve ölü bir ışıkla aydınlatıyorlar. Bütün bunların arasında olmaktan çok memnunum, hatta bundan büyük bir mutluluk duyduğumu dahi söyleyebilirim. Zaten 7 yıldır burada olmamı başka türlü açıklayamam.

Acil olarak paraya ihtiyaç duyduğum bir dönemde başladım burada çalışmaya. İlk başta geçici bir iş olarak görüyordum (sanırım kimsenin morgda çalışmak gibi bir ideali yoktur) fakat zamanla gayet uygun çalışma koşullarına sahip olduğunu ve bana ne kadar büyük bir zevk verdiğini fark ettim. Bu yüzden işe girişiminden 1 yıl sonra biten sözleşmemi uzattım. Anlamıştım: Morg çalışmak için ideal bir yerdi.

Maaş böyle bir iş için oldukça dolgun, özellikle de bütün yaptığının cesetleri soğutucuya yerleştirmek, soğutucudan çıkartmak, ve giriş-çıkış kağıtlarını yazmak olduğu düşünülürse. Bunları yapmak çok az zamanımı alıyor. Pek gelen giden de olmadığından okumaya, yazmaya, ya da aylıklık yapmaya bol bol vakit kalıyor. Mesai saatleri de tam istediğim gibi: 16-24. Fakat morgdaki işimi bu kadar çok sevmemin asıl nedeniyse bambaşka: Cesetler Kitabı.

İlk başlarda bir çaylağın ürkekliğiyle cesetlerle sadece mecbur kaldığımda temas kuruyor, onlarla ilişkiyi asgari düzeyde tutmak için çaba harcıyordum. Benim tek başıma çalıştığım kat sadece cinayetlere, intiharlara ve şüpheli ölümlere ayrılmıştı. Bir gün gazetelerin benim soğutucuya koyduğum cesetlerin hikayeleriyle dolu olduğunu fark ettim. Zamanla beni bir merak sardı. Piyasadaki büyük küçük bütün gazeteleri alırdım. Hepsini satır atlamadan, pür dikkat

okuyordum. Kimi felaketler bütün gazetelerin üçüncü sayfalarından eski bir vesikalık veya yıllar önce çekilmiş mutlu bir evlilik fotoğrafı eşliğinde kadercı bir dille bas bas duyurulurken, kimi zavallı ölümler de bir mankenin bacakları ve yeni belediye binasının açılışı arasına zar zor sıkıştır, sabırla okunmayı beklerdi. Neredeyse her zaman bir olay birden çok şekilde anlatılırdı. Bir gazetede ki bilgiler diğerinde kiyle asla uyuşmaz, her gazete olaya kendinden bir şeyler katmayı adeta bir kişilik meselesi haline getirirdi. Böylece bir olay tekrar tekrar fakat her defasında bir öncekinden birazcık daha değişik olarak gerçekleşirdi. Mesaimin neredeyse tamamı birbirinden farklı hikayelerle dolu gazeteleri okuyarak ve cesetleri inceleyerek geçiyordu. Aylar geçtikçe ve merakım ilerledikçe, çalışma tarzımı ve yöntemlerimi daha da geliştiriyordum.

Artık profesyonelce çalışıyorum. Gün boyunca gazeteleri etüt ediyorum, ilgilendiğim haberleri kesiyorum. Fakat gazeteler çoğunlukla yetersiz kalıyor. Bu yüzden Adli Tıp Sekreterliği'nde çalışan bir tanıdığımdan, öğle yemeğine karşılık, benim morguma giren bütün cesetlerin otopsi raporlarının fotokopilerini alıyorum. Gecelerimi ise bütününüyle cesetleri incelemeye ayırıyorum. Notlar tutuyor, yasak olduğu halde fotoğraflarını çekiyorum. En sonundaysa bütün bunları bir albümde topluyorum. Her bir ceset için ayrı bir bölüm. En başa adını soyadını, yaşını ve diğer resmi bilgileri yazıyor, ardından da sırasıyla o ceset hakkındaki gazete kupürlerini, fotoğrafları, notları ve ölüm raporunu koyuyorum albüme.

Cesetler Kitabı için yaptığım her şeyden büyük bir zevk alıyorum, ama doğruyu söylemek gerekirse bir şey beni hepsinden daha çok heyecanlandırıyor: cesetleri incelemek. Cesetler, ölüm nedenlerine ve bulunma vakitlerine göre mor ile beyaz arasında değişik tonlarda olurlar. Yine bulunma vakitlerine göre değişik sertliktedirler. Bazılarının intihar ettikleri silah ellerinden zorlukla delil olarak "söküldükten" sonra bile, boş elleri hala kabzayı tutar gibidir, beyaz tenleriyle pantomimcilere benzerler. Tek farkları beyinlerinin havaya uçmuş olmasıdır. Mosmor, şişmiş cesetler gelir bazen, devasa bez bebekleri hatırlatırlar. O kadar yumuşaklardır ki parmağını bastırdığında bileğine kadar ete gömüleceğini sanır insan. Birçoğunun vücudu darp ve yara izleriyle doludur. Darp izleri genellikle geniş açık

morlar ve küçük koyu morlar olarak iki tiptir. Vücuttaki konumları ve sıklıklarıyla zaman zaman çok ilginç desenler oluştururlar. Yara izleri ise o kadar çeşitlidir ki, insan ölmenin kaç yolu olduğunu merak eder. Bir de "komşuların daireden gelen kötü kokular üzerine polisi aramasıyla" bulunmuş cesetler vardır. Et yavaş yavaş bütünlüğünü kaybetmeye, parçalanmaya başlamıştır. Çürüme o kadar barizdir ki insan dokunmaya korkar, sanki en ufak bir dokunuşla bir anda bütün ceset dağılacak ve geriye hiçbir şey kalmayacakmış gibi.

Fakat bütün cesetlerin istisnasız ortak bir özellikleri vardır: fal taşı gibi açık, telaşla karışık bir şaşkınlıkla bakan gözler. Herkesin zannettiğinin aksine hiçbir ölünün gözleri kapalı değildir, ve hiçbirinde ne huzurlu ne de dehşetli bir ifade vardır. Sadece şaşkınlık ve telaş. Şaşkınlığın nedeni ölümdür. Ölümsüz olmadığını fark ettiği an, cesedin yüzüne kazanmıştır. Telaş ise ölümden bir süre sonra yerleşir yüze. Bu, çıplak olmanın telaşıdır. Doğdukları günden beri giyiniktirler hep. Bütün o parlak kumaşlar sanki kendi derileriymiş gibi davranmışlardır, giysilerinin altında hiçbir şey yokmuş gibi. Fakat artık içine gizlenebilecekleri kıyafetleri ve gerçeği kelimeden bir perdenin ardına saklayabilecekleri hikayeleri yoktur. Şimdi ölüdürler, bir morgda mor ve katı ve çıplak olarak yatıyorlardır, ve ellerinden hiçbir şey gelmez. Ömürleri boyunca her gün giyinerek ve konuşarak saklamaya çalıştıkları gerçek önlenemez bir biçimde ortadadır: sadece et ve kemikten birer hayvandırılar.

İşte bu yüzden ilk incelememe ceset hakkında hiçbir araştırma yapmadan başladım. Bir hayvanı incelerim. İkinci ve son incelememi de, onun hakkındaki bütün gazete haberlerini okuduktan, TV haberlerini seyrettikten, ve Adli Tıp raporunu aldıktan sonra yaparım. Ve o, kitaba bir leş olarak değil, bir ceset olarak girer.

Bu işi delirtircesine zevkli kılan, beni neredeyse tahrik eden de budur işte: bütün bedenlerin kaçınılmaz bir şekilde çırılçıplak önümde yatmaları, ve yıllardır sakladıkları her şeyi gören Ben'in, onların ne veya kim olduklarına karar veren tek ve üstün varlık olmam.

N.Ü.

14 Kasım 1974, Eskişehir - 18 Ocak 2000, İstanbul

Baba adı: Osman Ana adı: Melek

Medeni Hali: Bekar Dini:İslam

Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl: Eskişehir İlçe: Kesenler Mahalle/köy:

Viranbağ Cilt no: 038/07 Aile Sıra no: 213 Sıra no: 33

MÜPTELA FAHİŞENİN HAZİN SONU:

Cihangir'de tek başına Kebud sokakta oturan N.Ü.(26) geçen akşam evinde öldürüldü. Bir arkadaşının meraklanması üzerine eve yedek anahtarla giren ev sahibi ve komşular, N.Ü.'nün korkunç vaziyetteki cesediyle karşılaştılar. Genç kızın önce yüksek dozda uyuşturucu verilerek öldürüldüğü, ardından testereyle vücudunun 4 eş parçaya ayrıldığı bildirildi. Polis, katil veya katillerin bu parçaların ilkinin hiçbir şey yapmadan elbisesiyle olduğu gibi bıraktıklarını; ikinci parçanın sadece elbisesini çıkardıklarını; üçüncü parçanın derisini yüzdüklerini; dördüncüyü ise iç organlarına kadar parçaladıklarını açıkladı. Her cesede daktiloyla yazılmış birer not ilişitirildiği bildirildi, fakat içerikleri hakkında bilgi verilmedi.

N.Ü.'nün mankenlik yaptığını söyleyen komşuları "Evine gelen giden eksik olmazdı. Apartmanda herkes şikayetçiydi. Pavyonlarda çalıştığını görmüşler. Sonunun böyle olacağı belliydi." dediler. N.Ü.'nün uyuşturucu müptelası olduğunu ve hatta fahişelik yaptığını ekleyen komşular, geceyi Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde ifade vererek geçirdiler.

Gazetemize özel bir açıklama yapan komiser Hıdır Yağcıoğlu "Kadın ve uyuşturucu ticareti yapan karanlık çevrelerde böyle olaylar sık sık rastlıyoruz. Bir tür iç hesaplaşma olabilir. Birbirlerini temizliyorlar." dedi.

MODELİN ESRARENGİZ ÖLÜMÜ:

Bir ihbar üzerine Cihangir'de Cerrahoğlu Apartmanı 3. kattaki daireye giren polisler N.Ü.'nün cesedini buldular. 4 ayrı bölgeye ayrılmış cesedin bir kısmının dokunulmadan bırakıldığı, diğer kısımlarının sırasıyla soyulduğu, derisinin yüzüldüğü, ve kaslarının parçalandığını bildiren yetkililer, bir an önce araştırmalara başladılar. Dairede bir takım müstehcen notlara rastlandı.

Komşuların ifadelerini alan, evde özenle ipucu arayan polisler, bir sonraki adımlarının genç kızın akraba ve arkadaşlarıyla görüşmek olduğunu söylediler. Sızan haberler, şüphelerin genç kızın henüz ortaya çıkmayan fotoğrafçı sevgilisi üzerinde yoğunlaştığı doğrultusunda.

23 yaşındaki N.Ü.'nün modellik yaptığı, özellikle de M.S.Ü. Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve bazı ressam ve fotoğrafçıların stüdyolarında çıplak poz verdiği öğrenildi. Ceset, gerekli incelemelerin yapılması için Adli Tıp Kurumu'na gönderildi.

TALİHSİZ GENÇ KIZ HUNHARCA ÖLDÜRÜLDÜ:

Hayatını modellik yaparak kazanan N.Ü.(26) dün akşam saatlerinde Cihangir'deki evinde hunharca öldürüldü. Olay, apartman sakinlerinin meraklanması üzerine polise haber verilmesiyle ortaya çıktı. Eve giren emniyet kuvvetleri, vahşi bir cinayete kurban giden N.Ü.'nün cesedi karşısında dehşete düştüler. Bahtsız genç kızın diri diri dörde ayrılıp, derisinin katman katman soyulduğu bildirildi. Ayrıca, cesedin her bir parçasının yanına evdeki daktiloyla "Çıplak? Hangisi?" ve "(NU(DE)AD)" yazılmış birer not bırakıldığı öğrenildi.

Acılı haber üzerine olay mahalline koşan arkadaşları N.Ü.'nün hayat dolu bir kız olduğunu, evlilik hayalleri kurduğunu yaşlı gözlerle anlattılar. Olayı derinlemesine araştıran yetkililer, masum genç kızın katillerinin mutlaka bulunacağını, böyle bir vahşetin kimsenin yanına kalmayacağını açıkladılar.

FOTOĞRAFLAR:

Fotoğraf 1: Üstten tüm vücut, ön taraf

Fotoğraf 2: Soldan profil

Fotoğraf 3: Sağdan profil

Fotoğraf 4: Yan çevrilmiş, arkadan

NOTLAR:

Bembeyaz, neredeyse mermer gibi bir teni var. Derinin altındaki mavi damarlar büyüleyici bir görünüme sahip. Fakat bu göz alıcı ten maalesef yalnızca derinin yüzülmemiş yarısında görülebiliyor. Bazı gazetelerin yazdığının aksine ceset 4 parçaya ayrılmamış. Hala

tek parça. Sadece keskin bir aletle, biri göbek deliği hizasından geçen yatay bir çizgi, ve diğeri vücudun tam orta hattından geçen alından cinsel organa uzanan dikey bir çizgi ile 4 bölgeye ayrılmış(parçaya değil).

Ve en garibi, kızın gözlerinde kesinlikle telaş yok. Böyle bir durumla ilk defa karşılaşıyorum. Neden? Neden?

ADLİ TIP RAPORU:

3 Şubat 2000

Belge No: 36446

19 Ocak 2000 tarihinde kürsümüze incelenmek üzere gönderilmiş olan 14 Kasım 1974, Eskişehir doğumlu Murat kızı N.Ü.'ye ait rapordur:

Ölümün intravenöz olarak, büyük ihtimalle maktülenin istemi dışında verilen aşırı dozda eroin nedeniyle gerçekleştiği tespit edildi. Bunun dışında bir uyuşturucu madde geçmişi bulunamadı. Boğuşma, direnme veya zor kullanılma izine rastlanmadı. Bir üçüncü şahısa ait organik materyal tespit edilemedi. Maktülenin olay sırasında bilincinin açık olduğu tahmin ediliyor. Öldürüldükten sonra yüksek olasılıkla bisturi veya benzeri bir aparatla kesildiği belirlendi. İnsizyon ve deri yüzme işleminin büyük bir ustalıkla neredeyse mükemmel olarak yapılması, katil veya katillerin sağlık bilimlerinden birinde deneyimli olduğunu düşündürüyor. Ölümün saat 0 ile 3 arasında gerçekleştiği belirlendi.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp ve Kriminoloji Anabilim Dalı Başkanlığı.

İnsanlar nasıl kelimeleri giyip çıplak etlerini saklıyorlarsa, şehir de kalabalıkları toplar caddelerinde ve meydanlarında, ve kendini gizler. Gündüzleri yığınlarla öylesine doludur ki sokaklar, yere bakınca kaldırımı göremez insan. Aceleyle koşuşturan pantolonlar, etekler ve ayakkabılar vardır sadece. Akşam ise, işinden evine dönmüş ve yine dışarı çıkmaya hazırlanan biri gibi, günlük kıyafetlerini değiştirir şehir.

Gece elbisesi daha şık ve "açık"tır. Geceyarısı soyunmaya başlar yavaşça. Önce gece kıyafetini atar üzerinden. Saat 1-2 gibi şehrin yalnızca erojen bölgelerinde dolaşır insanlar. Birkaç saat sonra buralar da boşalır, ve şehir en sonunda çırılçıplaktır. Zaten ben de 16-24 vardiyasını özellikle bunun için seçtim. Şehri iç çamaşırlarıyla kaldığı andan itibaren dikizleyebilmek için.

Mesaimin bitmesine ve benim mavi yağmurluğumu giyip şehrin bedenini keşfetmeme az kaldı. Ama önce halletmem gereken bir iş var. N.Ü.'yü Adli Tıp'la işi bittiği ve yarın gömüleceği için alt kattaki soğutucuya transfer etmem gerekiyor. N.Ü.'yü soğutucudan çıkarıyorum. O sihirli bembeyaz tenini seyrediyorum hayranlıkla. Onu aşağı kata indiriyorum. Bir babanın koltukta uyuyakalan biricik kızını yatağına yatırdığı gibi, N.Ü.'yü soğutucuya yerleştiriyorum. Ona son kez dokunduğumu düşününce içimi hüzün kaplıyor.

Yukarı çıkıyorum tekrar. Toparlanıyorum. Saat geceyarısını gösterdiğinde sırtımda mavi yağmurluk, kolumun altında Cesetler Kitabı, ve dudaklarımda soğuk bir öpücükle striptiz yapan şehrin yarı çıplak sokaklarına bırakıyorum kendimi.

nisan 2000

ANAHTARLIK

ev anahtarı

Her akşam anahtarı kilide sokup çevirdiğimde çıkan "Klik!" sesiyle birlikte bütün gün içimde çalkalanan huzursuz suların sakinleştiğini, sıkıntılı dalgaların durulduğunu, öfkeli fırtınaların dindiğini hissedirim.

Ben paltomu asarken, mutfaktan çıkan karım "Merhaba canım. Günün nasıl geçti?" diyerek bir öpücük kondurur dudağıma. Küçük kızım koşa koşa yanımıza gelir, kucağıma atlar. Cebimden çıkardığım gofreti adeta havada kaptığı sırada, "Gofreti şimdi yemiyoruz, değil mi Sinem?" diye tatlı tatlı uyarır karım onu, "Sofraya oturacağız birazdan.". Hepimiz mutlulukla gülümseyip birbirimize bakarız. İçimden düşünürüm: Akşamları televizyonda seyrettiğimiz aile filmlerinin hangisindendi bu sahne?

Yarım saat-kırk beş dakika sonra sofraya otururuz. Ana haber bülteni eşliğinde çorbamızı kaşıklarken, adı geçen milletvekilinin ne kadar yüzsüz ve adi bir herif olduğundan, paparazzilere yakalanan şarkıcının yeni albümünün başarısından konuşuruz. Yok eğer televizyonda ilginç bir şey yoksa konu kendi hayatlarımızdan açılır. Karımın 'ne oldum budalası' müdürünün o günkü vukuatlarından mesela, ya da Sinem'in yuvadaki öğretmeninin ne kadar iyi, ne kadar 'hanım' bir kız olduğundan. Yemeğin sonuna doğru, Sinem'in yarısı olduğu gibi duran tabağını gösterip "Hiç yemek yemiyor babası..." diye yakınır karım. Ben de yüzüm karıma, sözlerim kızıma dönük "Ama yemezse büyüüp genç kız olamaz ki!" diye yumuşakça uyarırım.

Yemek ertesi karım sofrayı toplarken ben Sinem'le oynarım. Sonra, haftanın dört günü, televizyonunun karşısındaki koltuğa dizilip varsa bir film, yoksa bir dizi, o da yoksa bir magazin programı seyrederek hep

beraber. Ama eğer günlerden çarşambaysa sinemaya, cumaysa arkadaşların evine, pazarsa annemlere gideriz. Haftada bir akşam dışarıda yer, iki gece Sinem yattıktan sonra (genelde salı ve cumartesi) sevişmek için odamıza çekiliriz.

Ve ben, haftanın her gecesi yumuşak yatağın sol yarısında uykuya dalmak üzereyken sorarım: Beni karşı konulmaz bir kararlılıkla içine çeken bu tatlı sıcaklık uyku mu, yoksa alışkanlıkların verdiği sahte huzurun dipsiz bataklığı mı?

araba anahtarı

Otoyolun kenarında ışıklı, devasa bir reklam panosu. Okuyorum:

"OTOMOBİL ÖZGÜRLÜKTÜR!"

Sonra, kilometrelerce uzayıp giden, bir türlü akmak bilmeyen trafikte sıkışıp kalmış araçlara, araçlarda sıkışıp kalmış insanlara takılıyor gözüm. Dört tekerlekli hücrelerinde, teslimiyetle oturuyor herkes.

Dayanamıyorum.

Birdenbire kornaya basmaya başlıyorum.

Elimi kaldırmaksızın.

Dakikalarca.

Ne bakıyorsunuz, asıl deli olan sizlersiniz!

yazlık ev anahtarı

Karımla aramızın çok kötü olduğu bir dönemdi. Durmadan tartışıyor, yok yere kavga ediyorduk. Evdeki her dakika gerilim doluydu. Bitmek bilmeyen bir sinir harbine dönmüştü yaşam.

Sırf bu işkenceyi çekmemek için işim olmadığı halde geç saatlere kadar yazıhanede kalıyordum. Hatta kimi geceler eve dönmüyor; ya bekleme odasındaki mavi kanepeye kıvrılıyor, ya da sabaha kadar barlarda, sokaklarda sürtüyordum.

Yazıhanede vakit öldürdüğüm akşamların birinde (cuma olmalı), alt kattaki avukatlık bürosunda çalışan koca memeli kız geldi yine. Zaten gerekli gereksiz, çoğunlukla laf olsun diye, sık sık uğradı.

"Bu saatte ışığı açık görünce bir bakayım dedim..." diye fısıldadı.

Bütün hafta sonunu şehir dışındaki yazlıkta geçirdik.

İşte sevgili karıcığım, üç senedir tatilimizi yazlıkta geçirmemek için türlü bahaneler uyduruşum bundan. Bırak tatil yapmayı, o evin anahtarını görmek bile içimi daraltmaya yetiyor. Sivri metal dişleriyle yüreğimi sıkıyor, öğütüyor, kanatıyor bu baş belası anahtar.

Hem biliyor musun, dişlerinin arasına sıkışmış pişmanlık ve suçlulukla, anahtarlığımdaki en ağır anahtar bu.

yazıhane anahtarı

Yazıhanemin o ağır demir kapısını, anahtarı üç tur sola döndürerek ve (kilidin dili yuvasına tam oturmadiğı için) kapıyı hafifçe yukarı kaldırıp kendime doğru çekerek açıyorum. Bu yöntem kapıyla aramdaki gizli bir parola sanki.

Paltomu asıp çantamı masaya koyduktan sonra ilk işim diafondan çaycı Apo'ya bir duble çay söylemek oluyor. Çayı beklerken deri büro koltuğuma gömülüyor, arkaya yaslanıp gözlerimi dinlendiriyorum. Tam şöyle kısa ama derin bir uykuya dalarken-

"Günaydın Özgür Bey!" diye gürültüyle içeri dalıyor Apo.

"Günaydın."

"Valla bu gidişle yakında benden bile önce geleceksin işe ha." diyerek laubali laubali sırtıyor. Cevap vermiyorum. Yüz verince astar ister bunlar. Tepene çıkarlar. Mesafeni koruyacaksın. Çekmecedan iki kırmızı pul çıkarıp uzatıyorum. Birşey demeden gidiyor.

Saate bakıyorum. 6:42. Herif haklı. Sabahın köründe, herkes sıcacık yatağında tatlı rüyalar görürken, ne işim var benim bu soğuk büroda? "Kendi işimi kurunca ne mesaiye yetişme, izin derdim olur; ne de böyle eşek gibi çalışmak zorunda kalırım..." diye hayal kuran ben değil miydim? Al sana kendi işin! Karga bokunu yemeden yazıhanedesin; yıllardır doğru dürüst tatile çıktığın yok; ve her zamankinden daha çok, daha sıkı çalışıyorsun.

(Ama değmedi mi? Kiradan çıkıp kendi evimizde oturmak, araba alıp dolmuşlardaki itiş kakışa son vermek, tatillerde evde pineklemek yerine yazlığa kaçmak... Hepsi kendi işimi kurduktan sonra gerçekleşmedi mi?

İşler de fena değil şu sıralar. Sabahları biraz daha erken gelip, akşamları biraz daha geç çıksam... Daha iyi bir semte taşıyabilirim yazıhaneyi, fiyakalı bir iş merkezine mesela. Sonra da ikinci bir yazlık -bu sefer güneyden-, veya karıma bir araba belki.)

Gazetelere göz atarken köşedeki fırından aldığım poğaçaları atıştırıyorum. Tam ünlü televizyon yıldızımızın uzatmalı sevgilisiyle yaptığı Paris kaçamağı haberini okurken, sağ bacağımda bir rahatsızlık hissediyorum. Hafif bir batma hissi. Gözümü satırlardan ayırmadan ("... nehri kıyılarında el ele dolaşarak aşk tazelediler...") elimi cebime atıyorum. Anahtarlıkmış. Cebimden alıp masaya koyarken çıkan şingirti kulağımı tırmalıyor. İrkiliyorum. Anahtarlığa bakıyorum:

8 numaralı minyatür siyah bilardo topu, prangaların ucundaki iri gülleleri hatırlatıyor bana. Ağırlaştırıyor beni, kaçıp gitmemi engelliyor. Siyah topu anahtarlara bağlayan zinciri inceleyince, kurtulma umudumu iyiden iyiye yitiriyorum.

En sonunda anahtarlara kayıyor bakışlarım. Anlıyorum: Bütün anahtarlar kendi hücrelerime açılıyorlar.

mayıs 2001

MARİFET

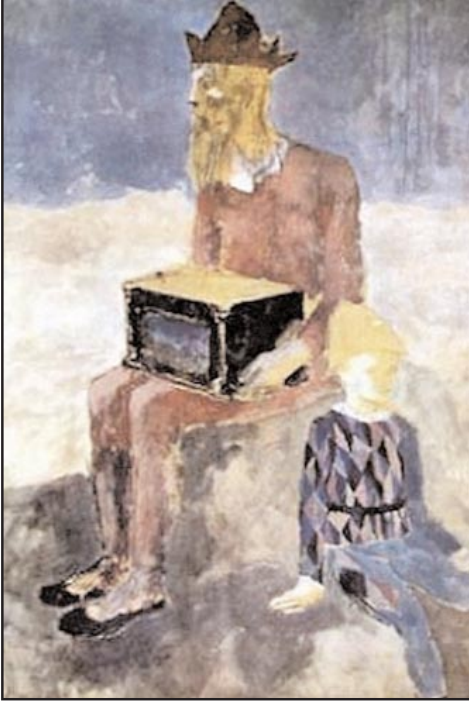
I.

2

"Bütün marifet, bütün sır nefes alıp vermeye devam etmekte...²" diye fısıldadı kulağıma, "Duraksamadan. Düşünmeden. Birer birer. Derin derin."

Anlam veremiyordum dediklerine. Salonu dolduran kalabalığa gidiyordu aklım. Az önce perdeyi aralayıp bakmıştım onlara. Bir deri bir kalmış aslanların "korkunç" gösterisini izliyorlardı. Tüketen gözleriyle aydınlanıyordu sahne. Kör edici ışık. Katil gözler. Koltuklarına sinmişler. Avlarını gözleyen, pusuya yatmış hayvanlar. Bekliyorlar. Beni.

II.

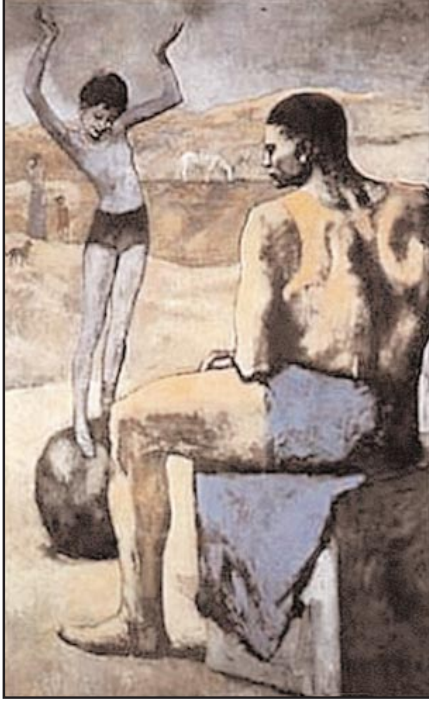
"Korkuyorsun. Yüksekten veya hayatına mal olabilecek bir perendeden değil. Seyircilerden. Bu doğal. Korkacaksın. Devamı da gelecek: Yukarıda, seyircilerin seni mahkum ettikleri ölüm sessizliği kulaklarını tırmalayacak; davullara inen her tokmak kalbinde patlayacak adeta. Beklentileriyle ipleri, halkaları iyice yağlamış olacaklar; her şey bir anda elinden kayıverecekmiş gibi gelecek sana, telaşlanacaksın. Üzerine yapışan her çift gözün var gücüyle kollarına, bacaklarına asılıp seni aşağıya, yere çektiğini hissedeceksin.

Ama sen onlara aldırma. Sanki bu her akşamüstü yaptığımız provalardan biriymiş, tribünler Komik Maymun Bonjon ve Bıçakçı Kız Valentine'i saymazsak boşmuş da; biz de az sonra işimizi bitirip Karasu Nehri'ne yüzmeye gidecekmişiz gibi hayal et. Rahatla."

3

Aslanların gösterisi bitmiş olmalıydı ki kuvvetli bir alkışla yıkıldı ortalık. Arada "Yuh"lar ve "Tuh"lar dolaştı tek tük, "Sırada ne var?"lar, "Büyük olanın dişlerini gördün mü?"ler turladı bir süre. Sonra, ufak ufak "Fiskos"lar yuvarlanmaya başladı ağız kenarlarında. Birbirlerine çarpa çarpa birleştiler, birleştikçe de çığ gibi büyüyüverdiler. Koca, beyaz bir gürültü kapladı çadırı.

O, her şeye rağmen konuşmaya devam ediyordu ama, kulağıma fısıldadığı kelimeler kalabalığın sağırlandıran uğultusu altında birer birer ezilip parçalanıyordu. Tanınmayacak hale gelen cesetler. Kafam karmakarışık. Ya beceremezsem? Tanınmayacak hale gelen ceset.

4

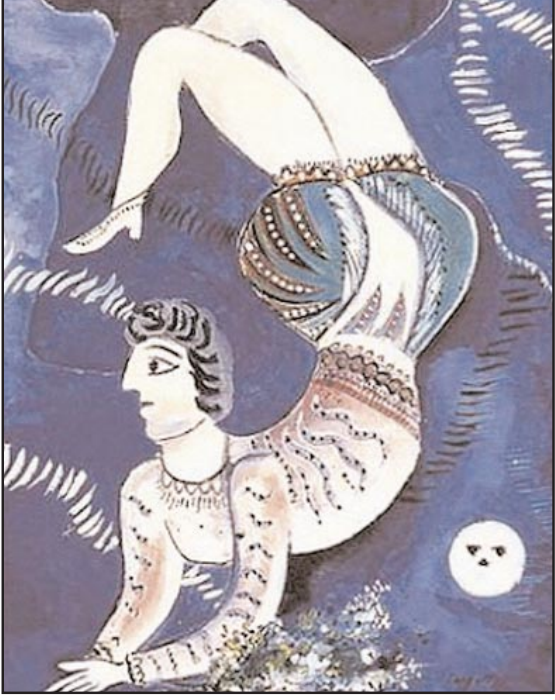
III.

"Bu numara üzerinde aylardır, yüzlerce defa çalışmamızın tek amacı seni rahatlatmaktı. Hatırlıyorsun değil mi, daha ikinci ayın sonunda hazırydın sen aslında. O günden beri yalnızca cilalıyoruz biz 'Gösteri'yi. Dengeyi parlatıyor, estetiği göz kamaştıracak hale sokuyoruz. Ben perdenin arkasında, sen ise sahnede."

Vakit neredeyse tamamdı. Fakat ben hala bir türlü dikkatimi toplayamıyordum. Kafam karmakarışık. İlk seyirciler çıkmıştı zihnimin sahnesine. Sonra dün akşam gördüğüm tatlı rüya ve rüyadaki efsunlu kız (Valentine?) belirmişti. Sırasıyla o kızın bana tutunmam için uzattığı yılan, yılandan da müzik kesildiği an atacağım burguya zıplayıveren düşüncelerim, zarif bir saltoyla sirkimizin medar-ı iftihar Süper Fil Jumbo'ya sarılmış; gösterimin sonunda yapacağım müthiş manevrayı ıskalar gibi yapıp altı yaşındayken elimden düşürüp kırtdığım beyaz tabağa son anda tutunmuş; ve oradan da bir cambazhane ustası ve ölen kalfası hakkında anlatılagelen eski ve hüzünlü bir hikayenin önünde seyircileri selamlamıştı.

Kafam tam anlamıyla bir panayır yerine dönüşmüştü. Böyle önemli ve anlaşılması güç sözcükleri söylemek için neden son dakikayı seçmişti ki sanki! Yine de dinliyor gibi yapıyordum. Anlarmış gibi.

IV.

"Çok çalıştık. Başarabiliriz. Ama unutma: Başarmak zorunda da değiliz. Eninde sonunda sadece bir 'Gösteri' bu. Her şeyi unut, sil kafandan. Hiçbir şeyin önemi yok. Beğenilmezsek, beceremezsek başka bir yere gidebiliriz. Başka yerler de var dünyada. Başka yaşamlar. Gösteri bittiğinde herkes çekip gider. Biz ise burada kalırız. İşte bu yüzden çocuğum, bütün marifet nefes alıp vermeye devam etmekte..."

Tam ağzımı açmış, O'na aylardan beri nedense ilk defa o an, son saniyede aklıma takılan soruyu soracaktım ki, sahnedeki Silindir Şapkalı Adam beni anons etmeye başladı:

"Bayanlar ve baylar!!! Şimdi de hepinizin uzun zamandır büyük bir merak ve heyecanla beklediği..."

V.

6

6
içimde; ruhumu mutlulukla sardığını duyuyordum.

En tehlikeli numaraların ardından daha tehlikeli diğerlerini sıralıyordum. Peş peşe. Zorlanmadan. Dengem mükemmeldi; koordinasyonum hiç olmadığı kadar iyi, zamanlamamsa kusursuzdu, müthiş bir gösteri çıkartıyordum, ama yine de ters giden bir şeyler vardı, hissediyordum, eksik olan bir şey vardı, her şeyi berbat eden bir şey, bütün Gösteri'yi, ne olabilirdi ki, bile-

Nefes alamıyordum. Kan, tatlı bir sıcaklık olmuş yayılıyordu etrafımda; bedenimi mutlulukla sardığını duyuyordum.

temmuz 2001

1-"In the Circus" Moilliet

2-"The trick is to keep breathing" Garbage

"Bütün marifet/numara nefes alıp vermeye devam etmek."

3- "Seated Circus Performer and Boy" Picasso

4- "Acrobat on a Ball" Picasso

5-"Acrobat" Chagall

6- "Fall of the Angel" Chagall

geceden kalANlar

eldiven

giderken unutmuşsun onları. sehpa, birbirlerinin üzerine kapanmış bir çift mavi el. bacak bacak üstüne attığında sen de tıpkı böyle yerleştirmez misin ellerini dizkapağının birazcık yukarısına?

zamanla, senin o uzun, biçimli parmaklarının şeklini almış, onlar gibi hafif kıvrık bekler olmuşlar eldivenin parmakları. yavaşça, çekinerek dokunuyorum mavi parmaklara: korktuğum gibi, içleri boş, yoklar aslında. senin gibi.

kadeh

verde, kanepenin yanında ölü bir şarap kadehi yatıyor. en ince en zayıf yerinden, boynundan kırılmış. içindeki birkaç yudum kırmızı şarap dökülmüş halıya. ağır ağır can vermiş olmalı: kanı yoğun ve koyu. kadehi elime alınca kırık cam parmağımı kesiyor. kanım kanına karışıyor.

MASKara

tartışmamızın ortasında, hiçbir şey demeden banyoya giderdin bazen. sahne ışıkları yüzünde parlamasın diye fondötenini tazeler, canlandığı karaktere en uygun yüzü çizmek ve takınmak için makyaj çantandaki tüm malzemeleri kullanırdın.

ama dün gece MASKaranı unutmuşsun lavabonun yanında. bundan böyle hep biraz eksik olmayacak mı yüzün?

yanık

giderken kanepenin sarı döşemesi üzerinde kahverengi-siyah bir leke bırakmışsın: sigarandan düşen bir kor/kül parçasının açtığı bir yara.

her zamanki gibi, farkında olmadan.

kültablası

izmaritler, kültablasında kendi külleri içinde huzursuzca yatıyorlar. duman ve kül olup kendi kendini bitiren sigaralardan geriye sadece bu çirkin, şekilsiz izmaritler kalmış.

ne kadar da çabuk tüketiyor her şey kendini.

dikkatle bakınca fark ediyorum: sigara cesetlerinin arasında ruj lekeli bir izmarit, kül tablasının tam ortasına kanlı bir bayrak gibi dikilmiş, zaferini ilan ediyor.

şubat 2001

BEŞ KAPILI HİKAYE

I.

Kapıyı açmadan önce neyle karşılaşmayı bekliyordum, bilemiyorum. O saatte, orada ne yaptığımı bilemediğim gibi. Halbuki neyi ne zaman yapacağını çok önceden planlayan, her hareketinin olası sonuçlarını hesaplayan biriyimdir. Bir tür mesleki deformasyon. Fakat dediğim gibi, benim konumumda olan mantıklı bir insanın almayacağı bir riski almış, ayaklarımın (ve kalbimin) beni diledikleri yere götürmelerine izin vermişim.

Başta, binanın sessiz boşluğunda duyduğum tek ses ölçüsünü şaşırmış kalbimin gürültüsüydü. Sonra kapının arkasından fışkıran sesleri işittim. Bir adam ve bir kadın. Attığım her adımda sesler perde perde yükseliyordu. Büyük bir hata olduğunu bile bile kapıya yaklaştım. En büyük hatam ise kapıyı açmaktı.

II.

Kapının bu tarafındayım. Yıllardır. Kendi isteğimle kapanmışım bu karanlık eve. Kararım kesin ve basitti: "İçeri"de kalacak ve dış dünyanın pisliğine bulaşmayacaktım. Çevremdekiler ise durumumu geçici bir buhran olarak görüyorlardı. "Gençlik işte, merak etmeyin yakında kendiliğinden vazgeçer, adı üstünde delikanlı..." Sayıları pek de fazla olmayan dostlarım geliyorlardı arada bir; benimle konuşmak, beni ikna etmek için. Zili defalarca çalıyorlar, hiçbir tepkiyle karşılaşmayınca çaresizce geri dönüyorlardı. Hiçbir zaman unutamadığım ziyaretler ise O'nunkilerdi. Kapıyı açmayacağımı en baştan beri bilecek kadar iyi tanıyordu beni. O yüzden zili bir kez olsun çalmaz, paspasın üstüne oturup konuşmaya başlardı. Aklına ne gelirse. Saatlerce. Ben ise sesimi çıkarmaz, sadece dinlerdim. Bazen bütün umutsuzluğuna rağmen benden bir cevap, bir tepki beklediğini sezerdim, ya da ansızın kapıyı açmamı. Ben de yanıp tutuşurdum

sesimi duyurmak, dahası kapıyı açıp O'na dokunmak için. Ama dedim ya, inatçılığı kahramanlık sanacak kadar gençtim o zamanlar. Susardım. O'nun zayıf ve narin bedeninden çıkan hıçkırıkların nasıl olup da o kalın tahta kapıyı parçalarcasına geçebildiğine bugün bile şaşarım.

Bir süre sonra kimse kapımı çalmaz, apartmana uğramaz oldu. O bile. O zaman ben de beklemeye, beklerken de geçmişten gelen birkaç tanıdık ayak sesini veya güçsüz bir kolun asansör kapısını zorlukla açtığını duymak için apartmanı dinlemeye başladım. Tıpkı bir doktorun hastasının göğsünü, sırtını dinlemesi gibi, ben de apartmanın iç seslerine kulak kabarttım: Asansörün katlar arasındaki hareketi, kapısının açılıp kapanması, dış kapının otomatığı, her komşunun ayrı ayrı seçebildiğim ayak sesleri (2.katta oturan liseli çocuk merdivenleri çifter çifter çıkar; 12 numaranın sakini ise birer birer atar adımlarını ama seridir), zillerini çalış tarzları (7 numaradaki askeri mühendis zili iki kez kısa kısa çalar; karısının aşığı doktor ise her zaman anahtarını kullanır), kapıları kilitleme usulleri (kimisi kapısını çekip bir aylığına yazlığına giderken, kimisi de bakkala bile gitmeden önce 7 kilit vurur)... Tüm bu sesleri ve sahiplerini bütün kalbimle biliyorum. Oysa duymayı beklediğim sesler dış kapının çok ötesinde.

Beş altı yıl önce, inadı bırakıp birkaç kez sokağa çıkmayı, insanların arasına karışmayı denedim. Beceremedim. Ne zaman taşlaşmış adımlarımla kaldırımlarda yürümeye kalksam, caddeler beni gerisin geri apartmanımın içine kustular; insan yığınları görünmez elleriyle beni ite kaka evime sokup, kapıyı üzerime sıkıca kilitlediler. Eskiden ben onları içeri almazdım, şimdiyse onlar beni dışarı çıkartmıyorlar. Ben de kaderime boyun eğip tekrar apartmanı dinlemeye, arada vakit buldukça da kısa (pek de başarılı olduklarını iddia edemeyeceğim) hikayeler yazmaya başladım.

Akşamüstü, tam çalışma masama, bir türlü sonuçlandıramadığım bir hikayemin başına oturmuştum ki, 7 numaranın (bu saatte işte olması gerekirdi) hiç huyu olmadığı halde sessiz ama çabuk adımlarla merdivenlerden indiğini duydum.

III.

Kilitli Oda

IV.

Kapıdan içeri girdiğinde, kendini kapıları birbirine açılan 5 hikayenin içinde buluverdi.

V.

Bir SS Subayı, çok çekici bir Yahudi kadınla savaştan önce başlayan, ama savaşın patlak vermesinin ardından bir türlü sonlandıramadığı tutkulu bir aşk yaşamaktadır. Haftanın belirli günlerindeki belirli saatlerde kadının saklandığı evin kapısını kendini tanıttak şekilde çalar (tak-tak-boşluk-tak-boşluk-tak-tak). Bunun bir baskın veya arama olmadığını, gelenin sevgilisi SS Subayı olduğunu anlayan kadın da kapıyı açar. Subay, bir gün, kadının evine her zamankinden birkaç saat erken gelir. Dış kapı kilitli değildir. İçeri girer. Yatak odasının kapısını aralar. Kadın, subayın birliğinden bir doktorla sevişmektedir. Subayı fark etmezler. Subay şaşkındır. Sessizce kapıyı kapatır ve birliğine döner.

Birkaç gün sonra, istihbarat merkezine Yahudi kadının saklandığı evi ihbar eden bir telefon gelir. SS subayı, kumandasındaki 5 askerle birlikte, ihbarı değerlendirmek üzere görevlendirilir. Kapının önüne geldiklerinde Subay elini havaya kaldırır ve düşünür: Acaba kapıyı yıkarcasına yumruklayıp kadının saklanmasına/kaçmasına imkan tanımalı ve kadınla birlikte kendini de mi kurtarmalı yoksa yalnızca ikisinin bildiği parolayı kullanıp, kendi geleceğini de mahvetmek pahasına, kadından alabileceği en büyük intikamı mı almalıdır?

ağustos 2002

ÖLÜM KAPIYI İKİ KERE ÇALAR

Her zaman yaptığım gibi zile bastım, içimden otuza kadar saydım, açan olmayınca postacı kapıyı iki kere çalar düsturuyla zile tekrar -bu sefer biraz uzunca- bastım, ve bir kez daha otuza kadar saymaya başladım. Tam on üçte karşı dairenin kapısı açıldı. Ellisini geçmiş, koca memeli, koca göbekli ve koca çeneli bir kadın (hani şu hayata televizyondan ve gözetleme deliğinden bakan; kendi evi kadar apartman boşluğunda da yaşayan dedikoduculardan biri) "Boşuna çalma kapıyı postacı kardeş. Adamcağız geçen hafta vefat etti." dedi kalın sesiyle. Şaşırdım. "Kendisine bir mektup vardı da," diye geveledim "acaba sizde bu mektubu iletebileceğim bir yakınının adresi filan var mı?". Sanki yıllardır bu fırsatı bekliyormuş gibi heyecan ve gizli bir sevinçle atıldı: "Ah kardeş neredel! Çarşamba kalkmış cenazesi de kimsecikler yokmuş. İki hayırsız kızı vardı Almanya'da, yıllardır ne aradıkları var ne de sordukları. Ahbablarının topu çoktan göçmüşler öteki tarafa. Tek başına yaşar giderdi. Ama tam bir beyefendiydi, eski İstanbul beyefendilerinden...". Elimdeki kefen beyazı zarf her saniye biraz daha ağırlaşıyordu. Ne yapacağımı bilemiyordum.. Yönetmeliğe göre, bir şahsa gelen mektubun iletebileceği üçüncü bir şahıs/kurum mevcut değilse, mektup il merkez postanesinde 6(altı) ay suretle saklanır; bu zaman zarfında herhangi bir hak iddiası/talep olmadığı takdirde mektup açılmadan yırtılarak kağıt fabrikasına gönderilecek yığın içindeki yerini resmi olarak alırdı. Nedense, şimdiye kadar giren hiçbir zarfın tek parça olarak çıkamadığı o tozlu odaya göndermek istemiyordum bu boynu bükük mektubu. Koca ve hızlı çeneli kadına sessizce iyi günler diledikten sonra merdivenlerden aşağı inmeye başladım. İkinci katta mektubu ceketimin iç cebine soktum. Zemine vardığımda kadının kalın sesi apartman boşluğunda yankılanıyordu hala: "...bir gün olsun kirli bir gömlekle, ütüsüz bir pantolonla dolaştığını görmedim rahmetlinin...".

Masaya oturdum. Zarfı elime aldım. Kayseri'den Şinasi Yazıcı göndermişti. Dokuz gün önce. Düzgün, özenli bir el yazısıyla yazılmıştı adres. Şinasi Bey de rahmetli Hulki Bey yaşlarında bir beyefendi olsa gerekti. Zarfın üzerindeki yağlı başparmak izine bakılırsa Kayseri'deki memur öğle saatlerinde bile çalışıyordu. Atatürk, bu çalışkan vatan evladının parmak izini sağ üst köşeden, pulun üzerindeki makamından gurur ve takdir dolu bir bakışla seyretmekteydi.

(Bir mektup, daha açmadan, zarfından okunmaya başlanır. Zarfın rengi, şekli, gönderildiği yer, gönderenin el yazısı... Mesela asker mektupları genellikle uzun oldukları ve birkaç fotoğrafla birlikte yollandıkları için kalındır; üzerlerindeki harfler bir askerden beklenmeyecek derecede dağınıktır, şafak yaklaştıkça hizaya girmeyi öğrenirler; ve tabii ki askeri bir postaneden gönderilmişlerdir. Geçmişe kıyasla sayıları azalmış olsa da, faturalar ve ekstreler arasında tek tük aşk mektupları taşıdığımız da olur. Bunlar hemen her zaman renkli bir zarfa koyulur; ağzı adeta zamlı kapatılan zarfın üzerine adres çabuk bir yazıyla çiziktirilmiş; gönderenin ise ne adı ne de adresi vardır; tecrübeli bir postacı zarfa postanede sinen küf, yolda yapışan toz kokularının arasından, pembe mektup kağıdından süzülen parfüm kokusunu seçebilir. Bir anlamda, postacıların bütün mektupları dağıtmadan önce okudukları söylenebilir.).

Zarfın kenarı dikkatle yırttım. Dörde katlanmış beyaz sayfaları açıp okumaya koyuldum. Şinasi bey, "Muhterem Hulki Bey," diye başlayan üç sayfalık mektubunda dizindeki kireçlenmeden dert yarıyor, dünya tatlısı torununun türlü yaramazlıklarını hikaye ediyor, hamarat gelininin bir kaşığa kırk tanesini sığdırdığı leziz mantıları zevcesinden gizli nasıl yediğini heyecanla anlatıyor, ardından da Hulki Beyefendi'ye kızlarından bir haber gelip gelmediğini, belindeki ağrıların geçip geçmediğini sorup, kendisini ısrarla Kayseri'ye davet ediyordu. Sağlıcakla kalsındı.

Mektubu bir kez daha dikkatle okudum. Çenesi düşük komşunun anlattıklarından, az önce okuduklarımdan, ve tabii ki en çok da hayal gücümünden yararlanarak merhum Hulki Bey'in nasıl biri olduğunu düşündüm, hayatının nasıl olabileceğini hayal ettim.. Birkaç saniyelik tereddütten sonra çekmecedен beyaz bir kağıt çıkardım, mavi mürekkepli dolma kalemimi elime aldım, yazmaya başladım:

"Muhterem Şinasi Bey,

Samimi mektubunuzu okumak bendenizi pek mesut etti. İstanbul'da hiçbir yakınımın kalmadığını, kızlarımla da maalesef sıhhatli bir biçimde haberleşemediğimi göz önüne alırsanız, mektuplarınızın benim için nasıl bir teselli ve sevinç membaı olduklarını çok daha iyi idrak edersiniz..."

İki yılın sonunda tam otuz üç ölünün sesi olmuştu. Ne zaman henüz vefat etmiş birinin evine mektup götürüp kapıda kalsam, hemen apartmanının dedikoducusunu veya kapıcısını bulur, bildikleri bir yakını olup olmadığını sorar, eğer yoksa PTT'nin uygulaması olduğunu söyleyerek merhumun kimliği, işi, uğraşları, laf arasında da gündelik yaşamı hakkında bilgi alırdım. Ufak bir kağıda aldığım notlar bir cebimde, mektup diğer cebimde akşamı zor ederdim. Masamın başına geçtiğimde yaptığım ilk iş mektubu dikkatlice okumak, ve mektuptan öğrendiklerimle notlarımı birleştirip gönderen ve alıcı hakkında edindiğim tüm bilgileri özellikle bu iş için ayırdığım kalın bir deftere işlemek olurdu. Ardından, rahmetlinin yaşamını düşlemeye başladım. Ona bir yüz, bir kıyafet giydirirdim zihnimde. Önce evin içinde biraz dolaştırır, sonra bir masaya oturtup eline kâğıt kalem verirdim. İlk mektubu pek uzun tutmamasını, yazarken de olabildiğince yuvarlak ifadeler kullanmasını ("Benim durumum bildiğin gibi.", "Değişen pek bir şey yok.") rica ederdim. Mektubun ortalarında, geçenlerde elinde baş gösteren bir sinir sıkışması üzerine doktorunun bundan böyle o elini kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınmasını tembihlediğini, artık diğer eliyle yazmaya başladığı için de el yazısının biraz değiştiğini söyletirdim. Doktorun "Merak edecek bir şey değil." dediğini de eklemeyi unutmazdım. Son paragrafta ise evinin depremde hasar gördüğünün tespit edildiğini, bu nedenle yeni bir eve taşındığını belirtip, yeni adresi olarak da kendi adresimi yazdırtırdım.

Zamanla, yazıştıkça, kalemi onun elinden alır, ve ben yazmaya başladım. İşler biraz sıkıcı hal aldığındaysa, merhumun düşsel hayatında önemli bir değişikliğin vakti gelmiş demektir. Mesela Hulki Bey'in küçük kızı bu nedenle Almanya'dan kesin dönüş yapmış, göz yaşları içinde babasının ayağına kapanarak kendisinden af dilemişti. Sabri Bey de aynı nedenle asil bir hanım olan dul komşusu Semra

Hanım'la yakından ilgilenir olmuştu(Bu arada Sabri Bey 16, Semra Hanım 22 numaralı ölülerim). Tabii ki yazdıklarımı unutmamak, işin ucunu kaçırıp çelişkiye düşmemek için yazdığım ve aldığım her mektubun ikişer kopyasını dosyalamayı adet edinmiştim.

Bütün bunlar yaşanmaya başlayan bedenime inanılmaz bir enerji vermişti. Eskiden monoton bulduğum işime dört elle sarılır olmuştum. Hiçbiriyle aramın iyi olmadığı mesai arkadaşlarım bile şaşkındı. Postanede, birinin "Kırkıdan sonra aşık oldu galiba." dediğini duydum arkamdan. Bir başkası da "Bu suratsız mı aşık olacak! Yalnızlık başına vurmuş bence." diye fısıldamaya ihtiyaç duymadan cevap verdi. Oysa yalnızlıktan hiç bu kadar uzak olmamıştım.

Yorucu bir iş gününün sonunda posta kutumda üç mektup birden bulmak beni iyice keyiflendirmişti. Ben de masamın başına geçmeden önce kendimi güzel bir yemekle ödüllendirmiştim. Fakat yemek biraz ağır gelmiş olmalı ki, mektupları okumak üzere odama çekildiğimde karnımda tarif edemediğim bir rahatsızlık hissetmeye başlamıştım. İlk önce Manisalı Cemal Bey'in askerlik arkadaşı Demir Bey'e gönderdiği eğlenceli mektubu okudum. Banu Hanım'ın yatılı lise yıllarındaki en iyi dostu Neşe Hanım'a gönderdiği mektup ise her zamankinden daha dokunaklıydı (kocasıyla arası iyice bozulmuş kadıncağızın. Başka bir kadından şüpheleniyormuş. Ne akıl versem acaba?).

Mavi bir zarfta gönderilen üçüncü mektubu elime alır almaz bir gariplik olduğunu hissettim. Keyfim kaçtı. Ön yüzü kırmızı ve otoriter harflerle "Alıcı Bulunamadı" diye damgalanmıştı. Sert çehreli damganın yanında ise laubali bir el yazısı pişmiş kelle gibi sırtıyordu: "Ağabey, iki gündür kapını çalıyorum, evde yoksun. Çalışıyorsun herhalde. Ben mektubunu buraya bırakıyorum. Artık bir ara postaneye gelip aldığına dair imza atarsın. Ellerinden öperim. Postacı Kamil.". Yeğenim Kamil'in ne zaman adam olacağı meselesini boş verip alıcının adını görmek için zarfın arkasını çevirdim: Faniye Melek. Birkaç saniyelik duraksamadan sonra Faniye Melek'in listemdeki on üçüncü ölü olduğunu şaşkınlıkla hatırladım. Fakat asıl şaşkınlığı gönderen kısmında kendi adım ve adresimi görünce yaşadım. Bu pis bir şaka mıydı, yoksa bu mektubu gerçekten göndermiş miydim? Zarftaki damgaya ve imzaya bakılırsa evet, bu mektubu sekiz gün

önce aşağı sokaktaki postaneden taahhütlü olarak postaya bizzat vermiştim, ve alıcı Faniye Melek adresinde bulunamadığı için bana iade edilmişti.

Titreyen ellerle zarfı açtım.(Fasulye gaz yapmış olmalıydı, midemdeki rahatsızlık gittikçe artıyordu). Alışlagelmiş hal hatır sorma faslıyla başlıyordu mektup. İkinci paragrafta ise geçenlerde sol elimde hafif bir ağrının başladığını, doktorun sinir sıkışması teşhisi koyarak elimi mümkün olduğunca az kullanmamı öğütlediğini anlatıyordum uzun uzun. Paragrafın sonunda, bu mektubu sağ elimle yazdığım için el yazımın her zamankinden biraz farklı olduğunu belirtiyordum. (O sırada sol kolumda hafif bir uyuşma hissettim.). Mektubun devamında, ne olduğunu açıklamadığım yeni bir hobi sayesinde hayatımın oldukça renklendiğini, yeni dostlar edindiğimi, en sonunda mutsuzluk ve yalnızlıktan kurtulduğumu müjdeliyordum. Faniye'ye neler yaptığını, taşındığı yeni mahalledeki hayatın nasıl olduğunu sorduğum kısmı bitirmeye yakın göğsümdeki o dayanılmaz sıkışmayı hissetmeseydim, eminim ki son paragrafta bir hafta-on gün içerisinde onunkine yakın, yeni bir eve taşınacağımı haber verecektim.

mayıs 2002

MED-CEZİR

Med-

Çocukken ne kadar da uzun gelirdi evden kıyıya giden yol. Sabırsız ve küçük adımlarımı ne kadar sık, ne kadar hızlı atarsam atayım asla istediğim kadar çabuk varamazdım sahile. Bir top gibi çabuk çabuk ve seke seke koşar, kıyıya vardığımda ise nefes nefese olurum her zaman. Sahil, bütün çocuklar gibi benim için de deniz ve oyun demekti her şeyden önce. Ayı Yogi desenli mavi simidimle iskeleden tekrar tekrar usanmadan atlardım denize. Arada bir yüzdüğüm de olurdu tabii. Dipten kum çıkaran komşu çocuğunu kıskanarak izler, Ayı Yogi'ye ne düşündüğümü hissettirmemeye çalışarak, Ayı Yogi'siz yüzeceğim günlerin hayalini kurardım.

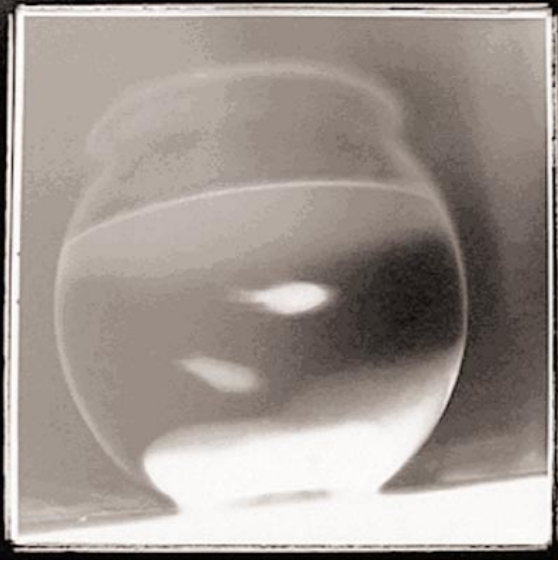
Sonra kumdan kaleler, barajlar demekti sahil. Kumdan kentlerin inşaatlarında bedenim yorulur, güneşte sırtım yanardı. Belli aralıklarla annem ne kadar gereksiz olduğunu düşündüğüm beyaz bir sıvı sürerdi her yerime. Oysa ben güneşi çok severdim, bana ne zararı olabilirdi ki. Neden bilmezdim ama, tuzdan da korumaya çalışırdı beni annem. Eve gitmeden önce o buz gibi suyun altına sokup duş aldırırdı bana illa. Oysa akşamları bütün aile verandada oturmuş sohbet ederken, konu politikaya veya spora kaydığında ve benim canım iyiden iyiye sıkılmaya başladığında en büyük eğlencem kollarımdaki ve bacaklarımdaki tuzları yalamak, ve yanık gövdemdeki derileri soymaktı (Kendi kendimize soyabileceğimiz bölgeler bittiğinde, kardeşimle birbirimizin sırtını soyardık. "Tıpkı belgesellerdeki maymunlar gibi oldunuz!" derdi annem.). Ölümünden o kadar uzak, o

kadar çocuktum ki soyulan derimin yerine yenisinin sonsuza kadar geleceğine, her şeyin her zaman tekrar eski haline geleceğine inanırdım.

Evimiz o kadar büyüktü ki... Yayla gibi bir veranda, geniş bir yemek odası, iki de yatak odası vardı. (Yıllar sonra, bu eve bir yetişkin olarak döndüğümde odalar o kadar ufak, veranda o kadar dar gelmişti ki, kendimi "Gulliver Cüceler Ülkesinde" kitabındaymışım gibi hissetmiştim.) Odalar arasında bir oraya bir buraya amaçsızca koşuşturmak kardeşimle benim en büyük eğlencelerimizden biriydi. Ev, koca bir dünyaydı bizim için. Balta girmemiş Afrika ormanları, Vahşi Batı, hatta uzay... Hepsi eğlenceli birer oyun. Yemek odasında astronotçuluk oynardık (Dedem "Astronot değil, kozmonot olun evladım." derdi her seferinde. Ben de kardeşime kibrit kutularından yapılma telsizimle hemen bildirirdim: "Yeni bir yaşam formuyla karşılaştım Apollo 33! Sanırım bizimle iletişim kurmaya çalışıyor. Tamam.") Veranda da ise Kızılderilicilik oynardık en çok. Masayı siper olarak kullanılır, yoldan geçen kovboylara hayali oklarla saldırırdık. Savaş boyası olarak sürdüğümüz salçalarla bazen üstümüzü kirletir, "Çok kötü yaralandım Gamlı Baykuş, fazla dayanamayacağım. Solukbenizlilerden intikamımı mutlaka al!" diye inlerdik. Annemizin (Kabilenin büyücüsünün) azarı ise bu ağır yaralı kızılderiliyi ayağa kaldırıp koşarak saklanacak bir köşe aramaya yeterli şifayı verirdi.

Bir köşeye sinip büyüyünce her şeyin ne kadar farklı olacağını düşünürdüm sessizce.

-Cezir

Ne kadar da uzun geliyor artık evden kıyıya giden şu yol. Güçsüz ve yaşlı adımlarımı ne kadar istesem de hızlı atamıyor, asla eskisi kadar çabuk varamıyorum sahile. Bir kağnı gibi ağır ağır ve salına salına ilerliyor, kıyıya vardığımda ise nefes nefese oluyorum her zaman. Sahil, bütün yaşlılar gibi benim için de dinlence ve arkadaşlar demek her şeyden önce. Sedef kakmalı bastonumu iskemleye asıp birkaç arkadaşla birlikte gölge bir masada tekrar tekrar usanmadan pişti oynarım. Arada bir yürüdüğüm de olur tabii. Yanımda fırtına gibi koşarak geçen komşu çocuğunu kıskanarak izler, sedef kakmalı bastonuma daha az yüklenmeye çalışarak, bastonsuz yürüdüğüm gençlik günlerimin tatlı hatıralarına dalarım.

Sonra kum kürü, güneş banyosu demektir sahil. Kuma gömülen bacaklarımdaki romatizma hafifler, güneşte kemiklerim ısınır. Belli aralıklarla kızım ne kadar gereksiz olduğunu düşündüğüm beyaz bir hap verir bana. Oysa güneş ve kum bana yeter, bir fabrikada üretilen beyaz bir tozun kime ne yararı olabilir ki. Neden bilmem, tuzdan da korumaya çalışır beni kızım. Bana pişirdiği yemekleri tuzsuz yapar illa. Oysa akşamları bütün aile verandada oturmuş sohbet ederken, konu mankenlere ve dedikodulara kaydığında ve herkes benim varlığımı iyiden iyiye unuttuğunda en büyük eğlencem küçükken gitmeyi hayal ettiğim aya bakmak, ve tuzlu fıstık yemektir (Kendime aldığım fıstıklar bittiğinde kayınbiraderim bana gizli stokundan verir. Bu durum ortaya çıktığındaysa "Tıpkı yaramaz çocuklar gibi oldunuz!" der kızım.). Ölüme o kadar yakın, o kadar ihtiyarım ki zevk duyduğum, beni mutlu eden her şeyi her fırsatta yapmam gerektiğine, çünkü her şeyi son kez yapıyor olduğuma inanırım.

Evimiz artık o kadar büyük geliyor ki... Tuvaletle yatak odam arasında, verandayla yemek odası arasında dağlar var sanki. (Bazen kendimi torunlarıma okuduğum Gulliver Devler Ülkesinde"ymişim gibi

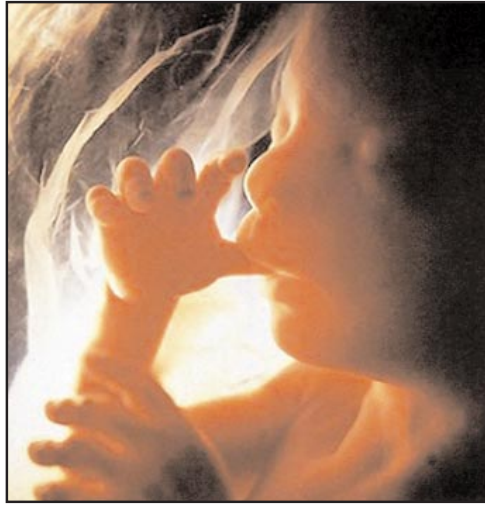
hissederim. Bazen de, delicesine koştuğum ama yerimde saydığım kabuslardaki gibi.) Bir odadan diğerine geçmek benimle yaşıt olan kayınbiraderim ve benim için en büyük işkencelerden biri. Ev koca bir dünya bizim için. Okyanuslar, boğazlar, kıtalar... Hepsi aşılması gereken birer engel. (Yemek odası yarımadasından geçerken bilgisayar oynayan torunlarıma "Bizim çocukluğumuzun en büyük eğlencesi topaçla oynamaktı" deyince uzaylıymışım gibi bakıyorlar yüzüme.) Fakat yine de en büyük sorun mesafelerden çok günlük işleri yapmak. Gazeteyi daha yakından, daha çok ışıkla okumak zorundayım artık; yıkanmak tehlikeli bir macera; yemek yemekse bir zevkten çok azami dikkatle yapılması gereken bir iş. Kızımın "meşhur" salçalı köftesini yerken torunlarımin oyunlarını seyre dalıp gömleğime salça damlatırsam kayınbiraderime "Çok kötü üstümü kirlettim Birader. Oradan tuzu veriver de, yağını emmesin bari." diye fısıldarım. Kızımın azarı ise yemeğin tadını kaçırıp her lokmayı bana zehir etmeye yeter.

Bir köşeye sinip gençken her şeyin ne kadar farklı olduğunu düşünürüm sessizce.

temmuz 2002

DEĞ(İŞ)MEK

Hayalet ve Gölge

Koca bir dokunuştan ibaretti bütün dünya. Başka hiçbir hissin olmadığı karanlık ama sıcak bir yer. Dört bir yandan yayılan huzur. Varlıkla yokluk arasında bir an. Yaratılış. Çepeçevre hissettiğim tatlı bir temas.

Sonra kanlar aktı, ışık geldi, ve o en güzel temas sona erdi.

Doğum: en büyük yırtılış.

Hayalet

Bir hayalet gibi dolaşırdı sokaklarda. Kimse görmezdi onu. Kimse dokunmazdı. İçinden geçip giderlerdi insanlar. Sanki o orada değilmiş gibi. Yokmuş gibi.

Sık sık en yoğun hatlarda, en sıkışık otobüslere binerdi Hayalet. Sırf onlara temas etmek için. Konserlere, maçlara bunun için gider, kalabalık caddeleri bunun için arşınlardı. Bütün o et yığının içinde fark edilmeden ve istenmeden bile olsa dokunulmak ve dokunmak için.

"Küçük mutluluk anlarımdı bunlar benim. Küçük varoluşlarım. Bir an için temas ederlerdi bana, ve ben olurdum. Kısacık varoluş anlarımdın arasındaysa bir hayalet gibi gezinirdim."

"Bir hayalet gibi dolaşıyordum O'nun peşinde. Güzelim elleriyle beni O yaratacaktı. Dokunacaktı ve olacaktım. Sonsuza kadar. Suya bir batıp bir çıkan kazazede gibi varlıkla yokluk arasında gidip gelen bana narin ama güçlü elini uzatacak, ve beni kurtaracaktı." Tıpkı Michelangelo'nun "Yaratılış"ındaki gibi. Kudretli elini aşağıya doğru uzatan Tanrı, o ele dokunmak üzere olan varoluşun eşiğindeki insan.

Gölge'yle ilk karşılaşma: Üç hafta önce bir lokantada göz göze gelmişlerdi. Herkesten ayrı bir duruşu vardı Gölge'nin. Tıkınan ve konuşan ve tıkınan kalabalıktan farklı. Bu dünyanın dışından. Gölge, daha önce hiç kimsenin bakmadığı gibi bakmıştı Hayalet'e, hiç kimsenin görmediği gibi görmüştü (ya da Hayalet öyle hayal-etmişti), ve Hayalet daha önce hiç olmadığı kadar olduğunu hissetmişti. "Göz temasıyla böyle hissediyorsam..."

Bir hayalet gibi dolaşıyordu Gölge'nin peşinde. Sabahtan akşama dek. Hissetmeye çalışıyordu O'nu. Uygun zamanı kolluyordu. Yaratılış aceleye gelmez.

Gölge'ye en çok yaklaştığı an: sinemada hemen arkasındaki koltukta oturmuş, siyah saçlarından yayılan leylak kokusunu içine çekerken. *"Annem de böyle kokardı, hatırlıyorum."*

Harekete geçmeye karar verdiği gün, 13 Ocak, Gölge'nin her öğlen sandviçini yemeye geldiği, parkın o ücra köşesindeki bankta oturuyordu. O'nu bekliyordu. Dokunacaktı Gölge'ye. Varolacaktı. Aynı kaldıklarıdaysa Hayalet'i düşünecekti Gölge. Hayalet yine varolacaktı.

"Düşünülüyorum, öyleyse varım."

Gölge

"Bir gölge olmak isterdim ben. 'Şey'lerin üzerinden kayıp geçebilmeyi isterdim. Dikkat çekmeyen bir karaltı olsaydım keşke. Gölge. İnsanlar beni görseler ama dokunamasalardı."

Temasa dayanamayanlardandı Gölge. Herkesin biraz küçümseyerek "hasta bunlar" gözüyle baktığı, dolmuşa otobüse binemeyenlerden, kalabalık yerlere gidemeyenlerdendi. İşte değilse evinde otururdu çoğu zaman. Olur da dışarı çıkacak olsa en تنها saatleri, en boş mekanları seçerdi. *"Dokunmak: parmak ucumdan bütün bedenime yayılan korkunç bir tiksinti hissi"*.

Steril floresanlar altında huzur dolu plastik dokunuşlar. İletişim kurmak için insanlara değil tuşlara temas ederdi. Tam kendime göre bir çağda doğmuştu. Yaşadığı yer konusundaysa o kadar şanslı değildi: Şapur şupur öpüşmeye bayılan, herkesin her fırsatta birbirine dokunduğu bir Akdeniz ülkesi. *"Kuzeylerde bir yerlerde doğuramaz mıydın beni Anne?"*

"Bir gölge olmayı isterdim ben. Varlıkla yokluk arasında sıkışıp kalmış olmayı isterdim. Bir gölge olsaydım o iğrenç elleri hissetmezdim üzerimde. Uyuyordum. Dokuz yaşında bir kız ne görürse rüyasında, ben de onu görüyordum. Daha önce de sevip okşamıştı beni aynı eller, ama hayır, başka türlü bir dokunuştu bu. Yakıcı bir dokunuş. Değdikçe kanatan eller. Sesimi çıkarmadım".

Öğle yemeği için dışarı çıktığında Hayalet'i göremeyince şaşırdı. Biraz yürüdü. Hala yok. Üç haftadır her an bir adım arkasından gelen adam ortalıkta görünmüyordu. Utangaç birine benziyordu Hayalet, bakışları sinikti. İstiyordu ama cesareti yoktu. Bembeyaz, soluk bir teni vardı. Takip ediyordu Gölge'yi. *"Manyağın teki."* Ama bir zararı dokunmamıştı. *"Bana dokunmaya kalkmadı ya."* Gözler kimseye zarar vermez. *"Sıkıldı benden herhalde."* Gölge bir yandan da merak ediyordu aslında. *Kim. Niye."* *"Aman neyse, kurtuldum."*

Hayalet'i her öğlen oturduğu bankta kendisini beklerken bulunca şaşırdı Gölge. Büyük gözleri daha da büyüdü. Soluk pembe dudakları bir şeyler söylemek ister gibi çırpındılar bir süre, sonra sakinleştiler. Bir şey demeden, çekinerek Hayalet'in yanına oturdu. Ne yapacağını bilemiyordu. Niye dönüp gitmediğini bilemiyordu.

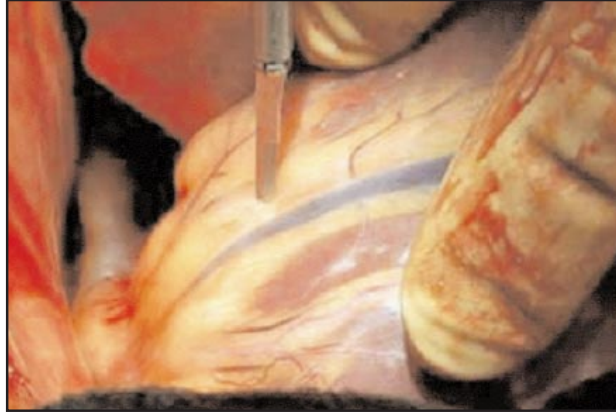
Hayalet

Elini titreyerek uzattı. Günlerdir hayalini kurduğu ince uzun parmaklara daha değmiş değmemiştir ki, Gölge elini hızla geri çekti. Yüzünü buruşturarak, korku ve tiksintiyle baktı Hayalet'e. Hayalet: Zar zor görülebilen, küçük ama mide bulandırıcı bir böcek.

"Sahte Tanrılar ölümü hak ederler."

Gölge

Soğuk bıçağın boynunun ince derisini öpercesine yırttığını hissetti önce; sonra etini okşayarak parçaladığını, damarlarını şefkatle kestiğini duydu. Ah, o tatlı çelik dokunuş.

"Daha önce hiç kimse böyle dokunmamıştı bana."

Hayalet

Bıçağı Gölge'nin boynuna dayarken "Samet," demişti "benim adım Samet." Gölge bunu duyunca gülümsemiş miydi, yoksa Hayalet'e mi öyle gelmişti?

Bankın kenarında, cesedin yanında oturmuş polisleri bekliyordu. Varlığıyla öyle bir dolduruyordu ki boşluğu, eskiden onu fark etmeden içinden geçip giden insanlar şimdi yanına yaklaşamıyor, uzaktan merak ve korkuyla seyreliyorlardı Hayalet'i.

"Kalbim hala hızla atıyordu. Terler boşanıyordu her yerimden. Bütün dünya beynimin içine girmek için gözlerime gözlerime akıyordu sanki. Algılayışım keskinleşmişti. Tatlı, ılık bir his vardı ellerimde. Kan." Canlı olduğunu hissetti mutlulukla.

Bir polis memuru Hayalet'in ellerini arkadan kelepçelerken, bir diğeri Gölge'nin üzerini gazete kağıtlarıyla örtüyordu. Boy boy cinayet haberlerinin yanında küçük bir haber ilişti gözüne: "Trafik canavarı yolda yürürken yakaladı. Ünlü psikiyatrist yoğun bakımda..."

Hayalet'i polis arabasına ite kaka bindirirlerken genç bir memur yanındaki bıyıklıya "Üzerinden kimliği çıktı amirim. Adı Canan'mış." dedi. Hayalet gülümsedi.

"Bazen Tanrılar da kurban olurlar."

ocak 2001

HER AN SARHOŞ

Pablo Picasso, Crucifixion

Kanım şarap gibi, her an bilinçsizim*, her an sarhoş. Kendimde değilim, ama askerlerden köşe bucak kaçarak yaptığımız gizli toplantılarda herkese kendileri olmaları gerektiğini tekrar tekrar öğütlüyorum. Titrek mum ışıklarının kararsız gölgelerine saklanıp korkarak dinliyorlar beni. Ağızlarını bıçak açmıyor. Anlattıklarımın korkuyorlar, söylediklerimden ve söylemediklerimden. Sözlerimi duymaktan ve bir tekini bile kaçırmaktan, doğruyu söylüyor olmamdan ve sahtekarın teki çıkmamdan korkuyorlar. Askerlerden korkuyorlar. Dinliyorlar. Ben konuşmaya devam ediyorum, onlara olanları ve olacakları anlatıyorum, olmayanları ve olmayacakları. Faltaşı gibi açılan gözlerinin beyazları bulutları hatırlatıyor bana.

Kanım şarap gibi, her an bilinçsizim. Beynim uyuşmuş adeta, karıncalar dolaşıyor kafamda, ayak sesleri yankılanıyor kafatasımın duvarlarında. Düşüncelerim içkinin etkisiyle bir geceliğine dost olmuş eski düşmanlar gibi kol kola girmişler, bir yandan birbirlerine bunca yıl neden yaşamı zehir ettiklerini sorarken, bir yandan da yalpalayarak bir sağa bir sola çarpıyorlar. Çarptıkça da birbirlerine daha da sıkı

sarılıyorlar. İyile kötü birbirine giriyor kafamda, siyahla beyaz. Beyin zaten gri değil midir...

Kanım şarap gibi, her an bilinçsizim. Yağmur bile ayıltmaya yetmiyor beni, şimşekler çakıyor gecenin karanlığında, toprak kokusu var her tarafta, kan kokusu geliyor burnuma uzaklardan. Zeytin ağaçları arasından zikzaklar çizerek yürüyorum. 24 ayak sesi duyuyorum peşimden gelen, benim ayak izlerime basarak yürüyorlar. Askerler peşimizde çünkü, on üç adam arıyorlar, oysa biz hepimiz bir olduk artık, aynı yolda aynı adımları atıyoruz, tek. Bir gün ben olmayacağım önlerinde ama ayak izlerim olacak diye düşünüyorum.

Kanım şarap gibi, her an bilinçsizim. her an sarhoş. Bedenim gittikçe ağırlaşıyor, ellerim kuru birer dala, ayaklarım birer külçeye dönüşüyor; yeryüzüne çivilenmişim adeta. Öte yandan gerçek dışı bir hafiflik duygusu kaplıyor içimi, tüy gibi hissediyorum kendimi, uçtum uçacağım sanki. Gözlerimdeki bulutlar yukarı çekiyorlar, ellerim, ayaklarımsa yeryüzüne bağlıyorlar beni. İki dünya arasında yırtılıyor ruhum. Her yer şarap kırmızısına bulanıyor.

temmuz 2002

* "Blood is like wine/ Unconscious all the time..." Gavin Rosdale,
Machine Head

Resim: Pablo Picasso, Crucifixion

GÖLGELER ORDUSU

I.

Fotoğraf: Marlow

Hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir iş günü gibi başlayıp sıradan bir iş günü gibi devam eden bir eylül günüydü. Herkesinki kadar sıkıcı işimden çıkmış, herkesinki kadar sıkıcı evime gitmek üzere diğer herkesle birlikte istasyonda bekliyordum. Gazete okuyordum. Meraktan filan değil, sadece vakit geçirmek için. Birçoğunun yaptığı gibi beklerken etrafa bakınmayı sevmezdim ben, ilgimi çekmezdi diğerleri. Baktığın her yerde bir benzerimi görmenin neresi eğlencelidir ki...

Siyaset ve ekonomi haberlerini sabah yolda bitirmiştım, cinayet-tecavüz-intihar haberlerini öğlen arasında okumuştım, spor haberleri de dönüş yoluna kalmıştı. Tam sırtında toplanla dolu bir file taşıırken resmi çekilmiş bir forvet oyuncusunun hafta sonu oynayacağı maç için "gol sözü" verdiğini okumuş, "Cennet vatanımızı en kısa zamanda ziyaret etmeyi arzulayan koca memeli yarı çıplak kız sayfası"na geçmiştım ki, bir anda gözlerim karardı sanki; çizgiler, renkler kayboldu ansızın; ellerim, kollarım, gövdem hepsi birer karaltıya dönüştü. Yere düşer gibi oldum. Korkuyla sağıma soluma bakındım. İstasyon, demiryoluna komşu evler, peronda bekleyen insanlar, köşedeki büfe, her şey her zamanki oldukları gibi renkli, net ve üç boyutluydu. Ben ise silik bir gölgeye dönüşmüştüm.

Daha olanları kavrayamamış, şaşkın şaşkın ve korka korka bir kendime bir dünyaya bakıyordum ki bir tren geldi, kapılarını açtı; ve insanlar üzerime basa basa, üzerimden yürüyerek vagonlara doluştular. Tren akşam güneşinde parlayan rayların üzerinde kayarak uzaklaştı. İstasyonda bir tek ben kalmıştım.

II.

Fotoğraf: Bresson

Gölge olmak, ilk başta oldukça eğlenceliydi. Ufak tefek sorunlara rağmen (Sürekli ayaklar altında olmaya çok geçmeden alıştım. Yiyip içmeyi özlememek ise mümkün değildi.) hayatımdan memnundum. Yollardan kaldırımlardan hoplaya hoplaya yürümek, duvarlarda ilerlemek, yükseklerle sıçrayıp tekrar aşağı atlamak yorucu ama zevkliydi. Öğlenleri kısa ve şişman, akşamüstleriye sirkteki tahta bacaklı cambazlar gibi ipince ve upuzun olmak; her yüzey ve ışıpta başka birine dönüşmek kelimelerle anlatılamayacak tecrübeler. Bir gölge olarak en sevdiğim şey ise suda yürümekti. Tüyden bile hafif adımlarla suyun üzerinde gezinmenin tadı başka hiçbir şeyde yoktu.

III.

Fakat öyle bir gün geldi ki, oynaya oynaya en sevdiği oyuncağından sıkılan bir çocuk misali, bütün bunlardan bıkmaya başladı. Suda yürümek bile içimden gelmez olmuştu. Elimi uzatıp da kimseye dokunamamak içimi acıtıyordu artık. Herkes üstümden geçip gidiyordu, herkesin üstünden akıp gidiyordum; aşınmayan taş, ıslatmayan su; kimseyi fark etmeden, kimse fark etmeden. İki dünya arasında sıkışıp kalmış bir ruh gibi acı çekiyordum. Ne tam anlamıyla oradaydım, ne de değildim.

Boğazda dalgın dalgın yürüdüğüm bir gün aklıma geliverdi: eğer ben bedeni olmayan bir gölgeysem, bir yerlerde de gölgesi olmayan bir beden olmalıydı. İstasyondaki o gün ben bir gölgeye dönüştüğüme göre, gölgem de bir bedene dönüşmüş olabilirdi.

Gölgesiz bir bedenin kendini en rahat geceleri hissedeceğini düşünerek onu güneş battıktan sonra aramaya koyuldum. Şehrin en karanlık sokaklarını, en kuytu köşelerini bir bir aradım. Yoktu.

Belki o da acı içindedir ve beni arıyordur diye onu gündüzleri aramaya koyuldum. Şehrin en aydınlık meydanlarını, en ısıltılı mekanları bir bir aradım. Yoktu.

Kimi zaman gölgesiz bir bedene rastlardım. İkimiz de heyecan ve umutla taban tabana verir, birbirimize ait olmadığımızı görünce hiçbir şey demeden yolumuza devam ederdik.

Benim gibi gölgelere rastladığım da olurdu. Birbirimize benzer hikâyelerimizi anlatır, inançla iyi şanslar dilerdik. Fakat yoluma çıkan

gölgelerden biri hepsinden farklıydı: "Her kilidin bir anahtarı yoktur." dedi, "Bunu anladığında sen de bize katılacaksın.". Sabaha karşı şehir dışında bir tepeye götürdü beni. Şafakla birlikte yüzlerce, binlerce gölgenin yorgun ve yenik adımlarla şehirden çıkmaya başladığını gördüm.

Gölgeler ordusu geri çekiliyordu. "Akşama doğru tekrar saldırıya geçeceğiz." dedi, "Güneş battığında şehri bir kez daha işgal etmiş olacağız."

Bedenlerinin eksikliğini derin birer yara gibi içlerinde taşıyan binlerce kişilik gölgeler ordusu dinlenmek üzere kent dışındaki mağaralarına gidiyordu. Uzakta, şehir merkezinde, gölgelerinin eksikliğini derin birer yara gibi içlerinde taşıyan binlerce kişilik bedenler ordusu da işlerine.

eylül 2002

NEDİMELER

I.VECİHİ

LAS MENINAS (NEDİMELER)

Velazquez

Semada en küçük bir bulutun bile süzülmediği, güneşli, ılık; uzun lakırdının kısası hüküm sürmekte olan güz mevsimine göre fevkalade bir havaydı. Müstakbel zevcem Keriman Hanım ile yalının bahçesinde oturmuş; bir yandan ertesi gün tertip edilecek düğünümüzden bahsediyor, bir yandan da şifalı Boğaz havasını teneffüs ediyorduk. Biraz ileride Bahçevan Osman Efendi güllerle meşgul olma bahanesiyle göz hapsinde tutuyordu bizi (Bunu, kuvvetle ihtimal, gençlerin izdivaçlarından evvel birbirlerini görüp tanınmasını tasdik edecek kadar medeni, lakin bu işi baş başa yapmalarına müsaade etmeyecek kadar da geri kafalı bir zat olan Keriman'ın babası Korfalı Ahmet Paşa emretmişti ona.).

- "Bandoyu şuraya, akasyaların yanına yerleştiririz. Davetliler de şöyle oturur. Arada kalan şu mesafede de arzu edenler vals yapabilirler. Bir de..." diye hararetle konuşuyordu Keriman Hanım. Ben ise uzak diyarlarda, hayal alemlerindeydim o esnada. Keriman Hanım'ın on gün evvel Paris'ten düğün için gelen hemşiresi Nurhayat'ı düşünüyordum.

Nurhayat Paris'te edebiyat tahsili görüyordu. Pek akıllı, pek güzeldi. Frenk usulü kesilmiş sapsarı saçları, buz mavisi gözler insanın aklını başından alıyordu. Ablası Keriman ne kadar incelikten yoksun, maddiyata düşkün ve kendini beğenmişse, Nurhayat da bir o kadar zarif, hisli ve alçakgönüllüydü. Avrupa görmüş medeni bir genç hanım olarak bir hayli kültürlüydü. Müzikten, resimden ve pek tabii ki edebiyattan pek iyi anlıyordu. Benim ressam olduğumu işitince heyecanla nasılda büyüvermişti o harikulade gözleri-

-Vecihi Bey, siz beni dinlemiyor musunuz yoksa?

-Rica ederim Keriman Hanım, o nasıl lakırdı öyle! Teessüf ederim. Lütfen devam ediniz.

Ve Keriman Hanım zevkle Caddebostan'daki yazlık köşklerini anlatmaya koyuldu tekrar.

Yağmurlu bir gecede, oldukça geç bir vakitte dönmüştü Paris'ten Nurhayat. Tesadüfe bakın ki, ben de aynı gece, hava muhalefeti münasebetiyle evime gidememiş, Ahmet Paşa'nın da ısrarlı telkinleri neticesinde geceyi köşkte geçirmeye mecbur kalmıştım. Nurhayat'ın varlığından ve geleceğinden habersiz olan ben, uykudan uyanmış helaya gitmek için merdivenlerden iniyordum ki O'nu gördüm. Üzerinde benzerlerini o güne dek sadece ecnebi mecmularda gördüğüm bir kıyafet vardı. Buz mavisi gözleriyle bana sımsıcak bir bakış attı, gülümsedi, sonra hiçbir şey demeden yanımdan geçip gitti. Her şey birkaç saniye içinde olup bitmişti. Bir süre merdivenin başında öyle kalakaldım. Afallamıştım. Yanımdan geçip giden bu insan üstü güzellik gerçek miydi, yoksa uyku sersemi dimağımın ürünü bir hayal mi?

Gerçeği öğrenmem pek uzun sürmedi. Ertesi sabah kahvaltı sofrasında tanıştırıldık Nurhayat'la. Pijamalarımın ithafen sarf ettiği lakırdılar beni bir miktar mahcup etti ise de, ona kızmak mümkün değildi. İlerleyen günlerde, onun latifelerinin beni kızdırmaktan/mahcup etmekten çok eğlendirdiğini itiraf etmeliyim.

Tahmin edeceğiniz gibi, pek iyi anlaşıyorduk Nurhayat'la. Vaktimin çoğunu, ne yapıp edip, Keriman Hanım'dan çok onunla geçiriyordum. O bana Paris'i, oradaki Bohem hayatı, son dönemdeki gözde sanatkarları anlatıyordu; ben de O'na İstanbul'daki -işin doğrusu pek sönük bulduğum- san'at hayatından bahsediyor, kendi çalışmalarımı ve düşüncelerimi naklediyordum. Nurhayat'la beraberken vaktin nasıl akıp gittiğini idrak edemiyor, kendimi mutluluk deryasında kaybolmuş bir kaptan gibi hissediyordum adeta. Keriman Hanım ile geçirdiğim her dakika ise uzadıkça uzuyor, beni Nurhayat'tan ayıran ıstırap dolu bir asra dönüşüyordu. Kendime bir türlü itiraf edemesem de, zevcem olacak kadının hemşiresine aşık olmuştum.

Nurhayat'ın da bana karşı aynı hisleri beslediğine inanıyordum. Bakışları, hareketleri, manalı sözleri bu inancımı doğruluyordu. Lakin ikimizde, her ne kadar acı ve ıstırap verse de, hislerimizi bastırmak mecburiyetini hissediyorduk. Aşkımız, sessizce içtiğimiz bir ant ile, belki de ebediyete kadar saklayacağımız bir sırdı.

Düğünden 3 gün önce, Ahmet Paşa bir aile tablosu yapmam için yine ısrar ediyordu (kendisinin şımarık bir çocuk kadar ısrarcı olduğunu sanırım artık anlamışsınızdır.). Kendisine, san'at anlayışım gereği alışlagelmiş bir tablo yapmamın mümkün olmadığını, ancak ve ancak kendimi arzu ettiğim usulde ifade etmeme müsaade ederlerse böyle bir işe girişeceğimi söyledim. Kabul etti. Ortaköy'de, müdavimi olduğum ve güvendiğim bir dükkandan gerekli malzemeleri tedarik ettikten sonra köşke döndüm, ve çatı katına lütfedip poz vermelerini rica ettim. Herkes gelmişti: Korfalı Ahmet Paşa ve zevcesi Nüzhet Hanım, Keriman, Nurhayat, ikiz hizmetkarlar Aliye ve Rukiye, Nüzhet Hanım'ın yeğeni küçük Perihan, ve hatta bekçi köpeği Jean. Ahmet Paşa'nın biraderi Orhan Bey de bizi uzaktan seyreylemekteydi. Çizmeye başladım.

Taslak bittikten sonra artık onlara ihtiyacımın kalmadığını, resmi bundan sonra kendim tamamlayacağımı, düğünden önce hazır olacağını söyledim. Kaskatı durmaktan bir hayli canı sıkılmış olan Ahmet Paşa ve Ailesi bu haberi sevinçle karşıladı. Ben de, çatı katının yalnızlığında çalışmaya koyuldum. Elimde fırça, aklımda tasarılar...

İki gün iki gece çalıştım. Bittiğinde tabloya iftiharla baktım. Her şey tam arzuladığım gibi olmuştu. O güne kadar yaptığım en fevkalade tabloydu. Acaba onlar ne düşünecekti? Özellikle de nereden geldiğini bilemediğim bir cesaretle Keriman'ı şişman ve asık suratlı bir cüceye çevirmem, gelinliği de Nurhayat'a giydirip nedimleri onun etrafında pervane etmem hususunda.

Keriman Hanım tam köşklerini sayıp bitirmiş, sıra dükkanlara gelmişti ki, çatı katından keskin mi keskin bir çığlık geldi. Aliye'ydi. "Hanım'ım! Nurhayat Hanım'ım!!!" diye tekrar tekrar, var gücüyle haykırıyordu. Keriman yerinden fırlayıp yalıya doğru koştu. Ben kıpırdamadım. Yaşlı gözlerle Boğaz'ı seyreylemeye devam ettim. Biliyordum ki Nurhayat'ın güzel ve cansız bedeni çatı katında yatmaktaydı. Bilmediğim şey ise, bileklerini kesmeden önce sessiz itirafımın anlaşılmaması için tablodaki yüzlerin hepsini kırmızıya boyadığı idi.

II.DELİ 10L

LAS MENINAS (NEDİMELER)

Salvador Dalí

Çalışma masamda oturmuş, uzun ve zorlu bir problemin üzerinde çalışıyordum. Yine aynı yerde takılmış, çözüme ulaşamamıştım. Çok sinirlenmişim. Tam önümdeki kağıdı çöpe atıp bir kez daha deneyecektim ki, annem son 10 yıl içinde 168. kez "Koca adam oldun, yaşın dayandı 35'e... Bütün gün başını kitaptan kağıttan kaldırmıyorsun. Ama artık senin de şöyle münasip bir kızla evlenmen, yuva kurman gerek. Çoluk çocuğa karışman gerek. Torun torba sahibi olmadan bu dünyadan göçersem bil ki gözüm açık giderim..." diye o bitmek bilmeyen, farklı isimlerle ama benzer kişilerle dolu monologlarından birine daha başladı. "Bizim Hayriye'nin eltisinin bir yeğeni varmış. Güzel mi güzel, hanım mı hanım bir kızmış. '23'üne geldi, dünya gözüyle everelim şu kızı' diyormuş anası babası. Bak görüyorsun millet benim kadar sabırlı değil. Neyse, Hayriye de gel gidip görelim şu kızı dedi, geçen gün uzaktan şöyle bir baktım.

Konuya komşuya da nedir ne değildir diye sordum. Vallahi tam sana göre Birol'um. Sen de tamam dersin, yapalım şu işi. Şu yaşlı anacığını..."

"Tamam!" dedim sinirli sinirli, "Tamam, kabul ediyorum. Nasılsa hiç vazgeçmeyeceksin. Sen de kurtul ben de kurtulayım artık. Şimdi bırak da şu probleme döneyim."

Eğer bu sözleri başımı hesaplardan kaldırıp söyleseydim, ahı gitmiş vahı kalmış kadının havalarda uçuşunu görebilirdim. Ama umurumda değildi.

Hiçbir şey umurumda değildi doğrusu. Ne annemin bana münasip gördüğü kızlarla ilgileniyordum, ne de evliliğin hayır ve nimetleriyle. Üniversiteden tanıdığım bir arkadaş için- o şimdi doçent- problemler çözüyor, teoriler, varsayımlar üzerinde çalışıyordum. Mezun olduktan sonra ben de iki-üç sene kadar üniversitede kalmıştım. Geleceğimin parlak olduğunu, on yıla kalmadan profesör bile olabileceğimi söylüyordu çevremdeki herkes. Fakat üniversitede ayakta kalmak için düşünmekten çok ayak oyunlarında usta olmam gerektiği hakkında tek bir söz bile söylememişti kimse. Sonuç olarak, kendimi dört sene sekiz ay sonra kapının önünde buldum. O günden sonra, bütün çalışmalarımı arkadaşşıma -cüzi bir bedel karşılığında- vererek, onun üç yıl gibi kısa bir sürede doçent olmasını sağladım. Kullanıldığımı biliyordum ama unvan, itibar gibi konularda hırsın kırıntısına bile sahip olmadığım için bu durum beni hiç mi hiç rahatsız etmiyordu. Sevdığım işi yaparken para kazanmak bana yetiyordu da artıyordu bile.

Matematik hayatım olmuştu. Sadece masa başındayken değil, yolda yürürken, çay demlerken, annemin emekli maaşı için kuyrukta beklerken, yemek yerken, rüya görürken, hatta konuşurken bile beynimin bir köşesinin matematikle uğraştığını korkarak fark ediyordum. Kafamda rakamlar bir oraya bir buraya koşturuyor, formüller cirit atıyordu. Artılar eksiler birbirine giriyor, fonksiyonlar güç gösterisi yapıyor, bilmem kaçınıcı dereceden denklemler açgözlü yağmacı ordular gibi zihnimin bir ucundan saldırıya başlayıp diğerine kadar yıka döke ilerliyorlardı. Kare kökler beynimin derinliklerine kök salmışlardı sanki, onları söküp atmak mümkün değildi.

Annemi kaygılandıran da bu halimdi sanırım. Uykumda beni sayıklarken yakalamıştı birkaç kez. Sokakta beni kendi kendime konuşurken görenler kafayı yediğime hükmetmişlerdi bile. Mahallede benden "Deli Birol" diye bahsettiklerini duymuştum. Annem de belki

bana biraz çeki düzen verir, herkes gibi bir hayat sürmemi sağlar umuduyla, beni iyi aile terbiyesi görmüş bir kızla evlendirmek için çırpınıp duruyordu. (Aslında annem, ben on yıl önce üniversitenin matematik bölümünü birincilikle bitirdiğim günden beri beni birilerinin birileriyle evlendirmeyi hayatının amacı haline getirmişti. Beynimi yıkamak istercesine her gün evliliğin nimetlerinden -"Hayatta bir başına kalmak kadar feci bir şey yok oğlum!"- ve hayırlarından -"Hem bir karın, birkaç tane çocuğun olsa bütün gün şu saçma sapan şekillere gömülmekten de kurtulursun belki!"- bahsediyor, eşten dosttan methini duyduğu kız kurularını "inceleme"ye ve "araştırma"ya gidiyordu.) Ben teoriler arasında kendimi kaybettikçe, o da çalışmalarına hız veriyordu. Ve sanırım, en sonunda aradığını bulmuştu.

Heyecandan yerimde duramıyordum. Hayır, tabii ki annemin dört kolla hazırlıklarına başladığı düğün filan değildi nedeni; yüzyıllar önce bir problem atılmıştı ortaya, fakat gelmiş geçmiş hiçbir matematikçi çözmeyi başaramamıştı, çözüm uğruna onlarca ömür tüketilmiş, onlarca deha delirmişti ki, merak kadar korku da salıyordu yüreklere, fakat artık beni yalnızca heyecanlandırıyordu, çünkü aklıma yepyeni bir fikir gelmişti, beni çözüme çok yaklaştıran bir fikir, herkesin gözü önünde duran ama kimsenin görmediği, bir kez fark edince de "Bunu nasıl da daha önce düşünemedim!?" dedirtecek bir fikir. Yalnız henüz hazır değildi, birkaç ufak ayrıntı istediğim sonuca ulaşmamı engelleyip duruyordu, sandığım kadar basit değildi galiba, "Hazırlıklar sandığımdan da uzun sürecektir Birol'um! Olsun, öyle tatlı bir telaş ki bu!" diyordu annem bana çay koyarken, "Evet anne," diye cevaplıyordum "öyle tatlı bir telaş ki! Yine de bir an önce bitsin istiyorum, bakalım ne diyecekler, beğenecekler mi?", "On yıl sabrettin, biraz daha sabret oğlum. Beğenirler herhalde, o kadar hazırlık yapıyoruz.". Cevap vermeden çayımı karıştırıyorum, çayla birlikte aklım da karışıyor, şingir şingir şingir, sandığım kadar da basit değilmiş cidden, çözüme o kadar yakınım ki, elimi uzatsam dokunacağım sanki, ama bir türlü olmuyor, rüyada koşup da bir türlü ilerleyememek gibi bir şey bu, korkunç bir his, ama bir de başarırısam... bu sefer o doçent bozuntusuna hiçbir şey

vermeyeceğim, kendim yayınlayacağım bunu, günlerdir uğraşıyorum bunun için çünkü, haftalardır, belki de aylardır, bilmiyorum, fark etmiyorum vakit nasıl geçiyor, aklım hep çözümde, arada bir sokak köpeklerinin havlamalarını duyuyorum, bazen annem bir şeyler söylüyor, ama çözümde hep aklım, hep aklım çözümde, hayır o doçent domuzuna göstermeyeceğim bunu, bu farklı çünkü, bu benim, "Daha görmedin hanım kızımızı ama beğeneceğinden eminim. Farklı bir kız. Gerçi boyu biraz kısa, ama melek gibi bir yüzü var, saçları sapsarı. Huyu da yüzü gibi güzel. Neyse, düşün yarın, bir gün daha sık dişini. Yarın nikahtan önce görür, kavuşursun ona.". Daracık bir kıyafet giydirmişti bana annem, boynumdaki papyon nasıl da sıkıyordu, beynime kan gitmiyordu sanki, düşünemiyordum, hem de düşünmeye en çok ihtiyaç duyduğum anda, dün gece bana sürekli sorun çıkartan iki noktanın daha üstesinden gelmiştim, son bir adım kalmıştı şimdi çözüme, tek bir adım, ve ben bu tanımadığım evde bir sürü yabancı arasında daracık bir kıyafet içindeydim, annem geldi yanıma, "Hadi bakalım yakışıklı oğlum!" dedi, "Yukarı çık da, güzel gelinimi gör artık, yukarıda hazırlanıyor, nedimleri annesi ve birkaç akraba var yanında ama olsun, nikahtan önce bir gör de, başka kızla evlenme yanlışlıkla! Ha ha ha!!!", çok da düşünmeden, bir robot gibi, annemin dediğini yaptım. Yukarı çıktım, kapıyı tıklatıp içeri girdim.

Gördüğüm manzara karşısında gözlerim kamaştı. Başım döndü. Ayaklarımın bağı çözülecek sandım. İlahi bir şeydi bu. Güzel olacağını biliyordum, fakat böylesine muhteşem olacağını tahmin etmemiştim doğrusu. On yıldır aradığım şey tam karşımda duruyordu.

III.Pamir

LAS MENINAS (NEDİMELER)

Pablo Picasso

Salonda hiç kıpırdamadan oturuyorduk üçümüz: ben, Selin, ve Televizyon. Selin koltuğun bir ucunda, ben diğerinde, Televizyon da tam karşımızda. Yerli bir komedi dizisi oynuyordu. Televizyon kahkahalara boğulmuştu ama biz tamamen tepkisizdik. Diziden sonra başlayacak olan magazin programını bekliyorduk. Aslında o da pek ilgimizi çekmiyordu ama olsun, yatma vaktini biraz daha yaklaşıtıyordu ya. Hem magazin programı seyrederken de ondan sonraki tartışma/kavga programını beklediğimizi düşünüp zamanın biraz daha çabuk ve acısız geçmesini sağlayabilirdik belki. İnanmak yeterliydi. Önce hayal kurup sonra ona inanmak. Evlenirken de öyle olmamış mıydı sanki. Ama bunları düşünmemeliydim, farklı düşünceler geçmeliydi aklımdan, başka şeylerle meşgul olmalıydı zihnim, mesela şu dizideki fırlama oğlanın arkadaşı yerine yanlılıkla babasının yüzüne kremalı pasta fırlatışına odaklanmalıyım sadece. Şu Televizyon var ya, müthiş bir buluş.

Çatı katındayım. Tek başıma. Selin de aşağıda. Ne yapıyor bilmiyorum. Umurumda da değil zaten. Birkaç saat önce, tam geçen ay silikon taktıran seksi mankenin meslektaşları hakkındaki "şok" açıklamalarını izliyorduk ki, elektrikler kesildi. On-on beş dakika kadar bizi baş başa kalma ıstırabından kurtarsın diye umutla bekledik, fakat elektrikler geri gelmedi. Yatmak için çok erkendi, bir şeyler konuşmak/paylaşmak içinse çok geç. Sonunda "Hayatım, çatı katına çıkıyorum ben" diye işin içinden sıyrıldım, "eski eşyalara bir göz atayım, düzenleyeyim biraz."

Mumun kararsız ışığında geçmişe ait eşyalar hayaletler gibi bir belirip bir kayboluyorlar: kırık oyuncaklar, plaklar, dedemden kalma şövale ve paletler, annemin bebek koleksiyonu, üniversiteye kadar üzerine titrediğim para ve pul koleksiyonlarım, babamın sayfaları sararmış matematik kitapları, yıllıklar, resimler... Elime geçen her nesneyi bir arkeologun dikkat ve özeniyle uzun uzadıya inceliyorum.

Çatı katının en tozlu köşesine fırlatılmış üç resim buluyorum. Çok iyi hatırlıyorum hepsini. Her üçü de sahiplerinin evlerinde baş köşede asılıydılar bir zamanlar.

İlki Vecihi dedemin resmi bırakmadan önce yaptığı en son resim. Ve yaptıklarının en güzeli (Eğer rötuşları yaparken o kırmızı boyayı yanlışlıkla resmin üstüne dökmeseymiş, gerçek bir şaheser olacakmış.). Bazen saatlerce resme bakardı, geçmişten kalmış tanıdık bir yüzü arar gibi. Fakat nedense resim hakkında sorduğumuz hiçbir soruyu yanıtlamazdı.

İkincisi çerçevelemiş bir gazete kupürü. Sararmış. Başlık: "TÜRK MATEMATİKÇİNİN BÜYÜK BAŞARISI". Devam ediyor: "Dünya matematik tarihine geçmiş, çözümsüz zannedilen problemi nihayet çözen Türk ilim adamı Birol D.'ye mükafatı bizzat Dünya Matematik Cemiyeti Başkanı Morten Heedegard tarafından İsviçre'nin Bern kentinde dün tertiplenen bir merasimle takdim edildi... Uluslararası ilim çevrelerinde büyük takdir toplayarak göğsümüzü kabartan Birol D., konuşmasında 'Karım, benim en büyük ilham kaynağımdır.' dedi." Altındaysa babamı ödülünü alırken gösteren koca bir fotoğraf. Ne kadar da zayıfmış o zamanlar.

Üçüncü resmi ise ben çekmiştim. Düğünümüzden hemen önce. Elimde fotoğraf makinesiyle gelinin hazırlandığı odaya ansızın dalmış, nedimelerin ve geline yardımcı olan akrabalarının şaşkın bakışları arasında deklanşöre basmıştım. Tabettirdiğimde harika bir fotoğraf olduğunu düşünmüştüm. "Selin ne kadar doğal, ne kadar güzel görünüyor." demiştim kendi kendime, " O çocuksu yüzünden ilahi bir ışık fışkırıyor sanki." Öyle seviyordum ki bu fotoğrafı, büyütüp çerçeveletmiş, salona asmıştım.

Fakat şimdi bu fotoğrafa titrek mum ışığında baktığımda parçalanmış, birbirine girmiş anlamsız suratlar, çarpılmış gülümsemeler, taş gibi grileşmiş tenler, ve buz gibi bir kadından başka hiçbir şey göremiyorum.

ocak 2002

PANDORA'NIN AĞZI
veya
KAHKAHA ÜZERİNE

"Nothing hurts like your mouth"¹

G. Rosedale, Mouth

Hiçbir şey ağzın kadar acıtmıyor beni sevgili P. O bembeyaz yüzündeki karanlık mağarayı araladığında hayal bile edemediğim yaratıklar fırlıyorlar dışarı: hakaret kanatlı yarasalar, alaycı maymunlar, yalan gibi sinsi yılanlar, çokbilmiş baykuşlar... Etrafımı sarıp avıyla oynayan şımarık hayvanlar gibi oynuyorlar benimle. Hepsi birer parça koparıp götürüyorlar benden. Farkındasın biliyorum, kalkanlarım artık işe yaramıyor.

(İyi kızlar yalnızca tatlı tatlı ve boş boş gülümserler,)

Türk filmlerinde şımarık zengin çocuklarının attığı alaycı kahkahalar bütün film boyunca yankılanır fakir ama gururlu kahramanımızın kafasında. Şuh kahkahalarsa kötü kadınların sesli imzasıdır adeta. Hülya Koçyiğit'lerin, Ediz Hun'ların, Neriman Köksal'ların soluk renkli dünyasında, tuhaf bir ironiyle, mutluluğa giden yolda kendini beğenmiş engellerden başka birşey değildir kahkahalar.

(en çok eğlenenlerse kötülerdir.)

Söylediklerin kadar söylemediklerin de acıtıyor beni sevgili P. Duymak istediğim kanatlı kelimeleri belki fısıldarsın umuduyla yaklaşıyorum sana iyice, ama söylemiyorsun. Biraz daha yaklaşıyorum, biraz daha, ve birden dengemi kaybedip ağzının o dipsiz kuyusuna düşüyorum.

Etrafıma bakıyorum, hiçbir şey göremiyorum: kör bir karanlık.

Kulak kesilip dinliyorum: koyu bir sessizlik. Kadife kelimelerini hep başkaları için sakladın sen.

k "AH" k "AH" a.

Hiçbir şey ağzın kadar acıtmıyor beni sevgili P, biliyor musun? Öperken bile kanatıyorsun beni, gırtlığıma kaçıyor kan, nefes alamıyorum. Kızgın dilinle dağlıyorsun içimde bilmediğim bir yerleri. Acıya dayanamak için gözlerimi kapatıyorum sıkı sıkı.

Nefretin neden bu kadar akışkan?

Atılan her kahkahayı belli belirsiz bir pişmanlık duygusu izler("Ay çok güldük, başımıza kötü bir şey gelecek kesin."). Bunun bir nedeni kahkahanın kökeninde yatan üstü kapalı ya da açık aşağılama dürtüsü("Ama ne yapalım şekerim, çalımından geçilmeyen o herif herkesin ortasında yüzüstü kapaklanınca...), diğer bir nedeniyse insanın bir an için bile olsa oto-kontrolünü kaybettiğini kavramasıdır(...dayanamadım, kahkahayı bastım."). Son olarak da bir gün kendisinin de aynı aşağılanmayla karşılaşabileceğini fark etmesi, bundan korkmasıdır. ("Ya, boşuna dememişler 'Gülme komşuna gelir başına diye'. Oh olsun salağa!")

Her kahkaha bir biftik değerinde olabilir, fakat kahkahanın yalancı coşkusunda unutilan gerçekse intikamın soğuk yenen bir yemek olduğudur.

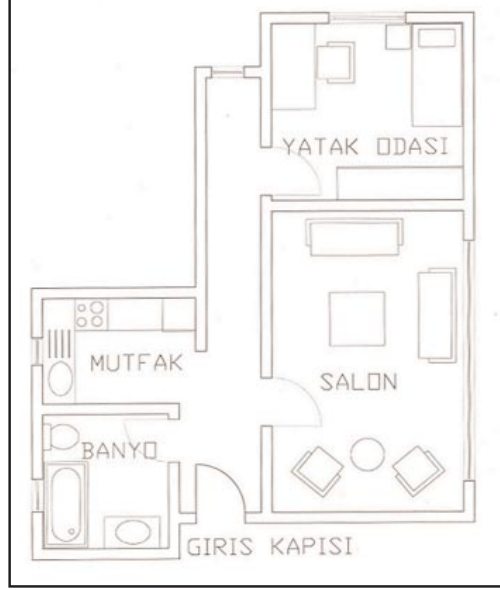
Beni pek önemsemezsin sevgili P, anlamaya çalışmazsın. Canın sıkıldığında oynadığın oyuncak, arada bir sevdiğin evcil hayvanım ben.

Çok gülersin senin uğruna düştüğüm hallere. Koca bir şakayım ben senin için. Kahkahaların sığmıyor ağzına. Ama biliyor musun, en iyisini ben atacağım.

mart 2001

1-hiçbir şey ağzın kadar acıtmıyor

MEHTAP PALAS

Kapı

1.KAT

Gelişlerinden çok gidişlerini hatırlıyorum. En sonuncusuysa aklımdan çıkmıyor hiç: kapının eşiğinde durmuş; O'nun hiçbir şey demeden, arkasına bakmadan merdivenlerden aşağı inişini seyrediyorum. Bacakları kayboluyor önce, sonra sırtı, omuzları, başı yok oluyor. Günbatımı.

Otomatik sönüyor. Karanlıkta kalıyorum.

2.KAT

Kapılar hep tuhaf gelmişlerdir bana. İki santimetre kalınlığındaki bir tahta parçasının içeri ile dışarıyı nasıl böyle bir kesinlik ve otoriteyle ayırabildiğine şaşırmışımdır.

Uzun zamandır kapının bu tarafındayım. Sokağa en son ne zaman çıktığımı hatırlamıyorum bile. Her gün biraz daha içeri çekiliyorum.

Kapı, bir tabut kapağı gibi kapanıyor üzerime.

3.KAT

"İçeri buyurun efendim. Girerken de gördüğünüz gibi her katta tek bir daire var. Bu bir artı tabii.

Kapı meşedir beyefendi, birinci kalite. Çok şık, çok sağlam. Ayrıca sesi ve soğuğu da geçirmez. Size izole ve özel bir ortam sunar. Zaten ev demek de bu değil midir?"

Mutfak

1.KAT

Evde bir arkadaş toplantısı düzenlemiştim. Arkadaşlardan ve arkadaşların arkadaşlarından oluşan on-on beş kişilik bir grup.

Ağızlarından içeri içki akıtıp dışarı kelimeler püskürten kalabalığa biraz daha kanepeler ve içki yetiştirmek için gelmişim mutfığa. Karanlıkta, bir sandalyede otururken buldum O'nu. "İçeride çok bunaldım..." dedi. Yanına oturdum. İlk defa konuşuyorduk. Yumuşacık bir sesi vardı. Kelimelerine sarılıp uyuyası geliyordu insanın.

İçeridekiler bütün gece kanepesiz ve içkisiz kaldılar.

2.KAT

Bu ufacık mutfak bir fabrikaya benzerdi eskiden. İnce ince kesilen sebzelerin ritmik sesi, ateşteki tencereler, birbirine çarpan metal aletler, buhar, yağ. Hiç bitmezdi hareket. Koca bir aileyi beslerdim de, ben yemezdim. Onları iştahla yerken izlemekten büyük zevkim.

Küçük oğlum içinse bir fabrikadan çok bir simyacının laboratuvarıydı mutfak. Kalın kalın büyü kitaplarına bakarak karışımlar hazırlayan, sonra hepsini kazanda kaynatan bir büyücüydim ben de.

Şimdi büyüdü, üç çocuğu var. Artık büyücülere inanmıyor.

3.KAT

"Küçük ama sevimli, sıcak bir mutfak. Oldukça işlevsel. Her şey elinizin altında. Dolaplar cevizdir. Çok şık. Hem dayanıklıdır, kolay yıpranmazlar. Açın bakın, iç hacimleri gayet geniş, gördünüz mü?"

Hanımfendi, bu mutfakta yemek yapmaktan büyük mutluluk duyacaksınız." sırtarak, "Belki beyefendi de salatayı yaparlar?"

Salon

1.KAT

Sabah, herkes gittikten sonra salona geçtik. Pencereyi açıp dumana ve kelimelere boğulmuş odayı havalandırdık.

Geçen gece O'nu ilk gördüğüm yere, pencerenin yanındaki koltuğa oturdu. Sabah ışığında ne kadar da farklı gözüküyordu. Yarı aydınlanmış yüzünü seyrettim hayranlıkla.

Kahve içtik karşılıklı. Sustuk. Arada bir kelimeler kaçtı ağızlarımızdan. Tatlı bir huzurun yayıldığını hissettik içimizde.

Zaman eriyip gitmiş ayaklarımızın dibinde, duymadık. Günler geçmiş, fark etmedik.

2.KAT

Koltuğumu pencerenin yanına taşıttım. Camdan dışarıyı seyrederim saatlerce.

Caddenin karşı tarafında sıra sıra apartmanlar dizilmiş. Dev birer kutu hepsi. Her katta nedense "daire" denen daha küçük kutular, onların da içinde "salon", "yatak odası", "mutfak" dedikleri daha da küçük kutucuklar.

Birbirinin kopyası kutularda yaşayan insanlar ne kadar farklı olabilirler ki?

Artık parçası olmadığım bir dünyayı izlemekten hastalıklı bir zevk alıyorum. Gelip geçen arabalara bakıyorum. Renk renk, çeşit çeşit. İnsanlar sürükleniyor kaldırımlarda, arkaları kesilmiyor. Solgun yüzlerinde bezgin bir ifade var hepsinin.

(Üst kattan ayak sesleri geliyor. Yine mi dönüp duruyor şu yazar? Unutmuşum, gerzek emlakçi bu. Uğursuz daireyi birilerine kakalamaya çalışıyor.

Dokuz-on ay öncesine kadar bir yazar oturuyordu üstte. Sessiz sakın bir adamcağız. Bütün gün evin içinde bir oraya bir buraya dolanıp dururdu. Roman yazıyormuş. Basılmış bir kitabı bile varmış, Kilitli Şehir mi Camdan Oda mı ne...

Bir gün her şeyini öylece bırakıp ortadan kayboldu. Daha doğrusu kaybolmuş. Açlıktan ölen kedisi kokuşunca ortaya çıktı her şey.

Günlerce o iğrenç kokuyu çıkartmak için uğraştı pis fırsatçı. Şimdi de "Möbleli Ev" diye kazıklamaya çalışıyor milleti uyanık herif.)

İçeriye çeviriyorum bakışlarımı. Koca salon ölü eşyalarla dolu.

3.KAT

"Efendim burası salon. Oldukça geniş. 35 metrekare. Ana caddeye bakıyor. Duvar boydan boya cam. Ferah değil mi?

Mobilyalar gayet modern, gayet şık. Neredeyse yepyeni. Evet, çok eşya yok belki ama biliyorsunuz bu sene minimalizm moda. Sizin gibi genç ve zevkli çiftler," (gülüşmeler, mırıldanılan teşekkürler, yok canım'lar, aman efendim'ler) "tabii gençsiniz hanımefendi, rica ederim. Dediğim gibi sizin gibi genç ve zevkli çiftler hep böyle döküyorlar şimdi evlerini. Beğendiniz değil mi?"

Koridor

1.KAT

Salonda konuşarak, müzik dinleyerek, kahve içip dışarıyı seyrederek nasıl geçtiğini anlamadığımız (pek de anlamak istemediğimiz) günlerden birinin sonunda arka odada bulduk kendimizi. Salondan yatak odasına yumuşak bir geçiş: Koridor.

2.KAT

Koridorun başında duruyorum. Beni olmak istediğim yerden ayıran anlamsız bir boşluktan başka bir şey değil bu uzun koridor. Üstelik hastaneleri hatırlatıyor bana. Eter kokusu duyuyorum bir an için, başım dönüyor, sendeliyorum.

Koridor mu uzadı, büyüdü, yoksa ben mi küçüldüm?

3.KAT

"Arka tarafta yatak odası var. Orada da göreceksi-"

"Alt katlarda kimler oturuyor?"

"Birinci katta efendi bir delikanlı oturuyor hanımefendi. İkinci katta da tatlı mı tatlı, tonton bir teyze oturuyor. Seksen küsur yaşında."

"Doğal gazlıydı burası değil mi?"

"Evet beyefendi. Şöyle buyurun."

Banyo

1.KAT

Uzun ve yıpratıcı tartışmalarımızın sonunda; suçlamaların, bağırıışların, gözyaşlarının ve susmaların sonunda banyoya kapanırdı hep. Koca bir saat boyunca, bazen daha da uzun, yıkanırdı. Suyla birlikte "bir şeyler" (ne olduklarını asla bilemedim.) akıp gitsin isterdi. Su o "şeyler"i söküp çıkarsın, teni eskisi gibi beyaz olsun isterdi. Arınmış. Temiz.

O banyodayken, oturup suyun sesini dinlerdim ben. Rahatlardım önce. Sakinleşirdim. Sonra yavaş yavaş kaygılanmaya başladım. Ya bir şey olduysa, ya bir şey yaptıysa kendine? Ya çıkmazsa? Çıkamazsa?

Ama her seferinde çıkardı: Arınmış, bembeyaz. Suyla birlikte bir şeyler akıp gitmiş, eksilmiş olurdu bizden. Ne olduklarını asla bilemedim.

2.KAT

Banyo, rutin ama yaşama sevinci dolu törenlerin yapıldığı bir yer değil artık benim için. Eskisi gibi mahrem değil banyo.

Sıraya bindirmişler işi. Nöbetleşe olarak haftada bir gelinlerden biri gelip yıkıyor beni. Ben küvette oturuyorum. O saçlarımı şampuanlıyor, vücudumu sabunluyor, su döküyor başımdan aşağı. Gözlerimi kapatıyorum ben. Şampuan kaçmasın diye. Kendimi görmeyeyim diye.

Zihnimde, hala annesinin yıkadığı o küçük sarışın kızım ben.

3.KAT

"Efendim gördüğünüz gibi banyomuz ışıltılı, yepyeni. Komple elden geçirildi. Su tesisatı sorunsuz. Lavabo, küvet, armatürler... Hepsi orijinal İtalyan'dır. Fayanslar da öyle. Renkler ne kadar da canlı, görüyor musunuz?"

Yatak Odası

1.KAT

Nemli, sıcak dokunuşlarla geri dönmeye çalıştığımız o uzak yerleri hatırlıyorum bu odaya her girdiğimde. Gizli yaralarımızı açık ettiğimiz saklı anlara; yarı karanlık odada zamanın, mekanın ve nesnelerin eriyip birbirine karıştığı nefes nefese törenlere geri götürüyor beni bu koku.

Birbirimizin içine kapanmak.

Özlüyorum.

2.KAT

Başka bir zamana açılır bu odanın kapısı. İçeri girer girmez geçmişin o küflü kokusu çarpar insana. Duvarlardaki siyah-beyaz fotoğraflar çoktan sararmışlar. Her hareketle değişik bir perdeden gıcırıyor yatak. Komodinin yanında yıllardır kullanılmayan tahta bir bavul duruyor. Gardıropta modası geçmiş, tekrar gelmiş, bir daha geçmiş elbiseler asılı, idam edilmiş suçlular gibi. Tuvalet masasının üstünde kayıp bir zamana ait eşyalar: kurmalı bir saat, tanıdıkların ölüm ilanlarını sakladığım çikolata kutusu, yeşil bir broş, enfiyelik.

Buruş buruş antika ellerime bakıp, bu odada ölmek istediğimi düşünüyorum.

3.KAT

"Yatak odası, olması gerektiği gibi, gayet sıcak bir ortam. Tek bir penceresinin olması" aptalca gülümseyerek, "gereken gizliliği sağlıyor. Yatak si-"

"Burası pis bir şey mi kokuyor? Nedir bu kötü koku?"

"Ben duymuyorum hayatım."

"Hanımefendinin burnu biraz hassas sanırım. Boya badana yapıldı ya, ondan kaynaklıyor. Yeni nesil boyalarla maalesef böyle bir sorun yaşıyoruz. Ama merak etmeyin, siz taşınıncaya kadar mutlaka geçer. Ne diyordum, hah, yatak size biraz dar gelebilir. Değiştirmek isterseniz eniştemin Fatih'te bir dükkanı var. Sizin için uygun bir şeyler yapmasını rica edebilirim, kırmaz beni. Ne dersiniz?"

aralık 2000

Çizimi için Evren Karaduman'a teşekkürler...

**"insan yazarken, yazının ağır çekimli
dünyasında hayatı ve kendisini değerlendirme,
dünyaya daha değişik bir gözle bakma imkanı
buluyor..."**

Engin Türkgeldi ile "Gölgeler Ordusu" üzerine bir söyleşi

altKitap: "Gölgeler Ordusu" okuru, yazıyla görüntünün buluştuğu noktalarda çoklu bir okumaya davet ediyor. Metinlerde yoğunlaşan ana okuma çizgisini, kimi zaman kullandığınız imgelerin getirdiği yan okumalarla kimi zaman da metnin içindeki farklı biçemlerden, yazı alanı uygulamalarından kaynaklanan farklı okumalarla çoğaltıyorsunuz. Belirtmek gereken bir başka nokta da bu katmanlı okuma düzleminde okuru yormayan bir üslubu tercih ediyorsunuz. Böyle çoklu okuma içeren bir üsluba ve böyle bir bütüne ulaşmaya nasıl karar verdiniz?

Engin Türkgeldi: İyi bir konunun iyi bir hikâye için tek başına yeterli olmadığını, en uygun dille, en çarpıcı kurguyla sunulması gerektiğini her okur gibi ben de gözlemliyorum. Neyi anlattığım kadar nasıl anlattığımın da önemli olduğunun bilincindeyim. Bu nedenle şablonlara dayanan fabrikasyon bir anlatımdansa, hikâyeye özel, ona en çok yakışacak özgün anlatımı yakalamayı amaçlıyorum. Dolayısıyla tek tip bir anlatım yerine, (belki genç olmamın; daha yolun başında, her türlü deneye açık olmamın bana sağladığı esnekliği de arkama alarak) çeşitli tarzlardan beslenen zengin bir anlatım kullanmaya özen gösteriyorum. Metnin içinde bazen bir gazete haberine, bazen bir denemeye göz kırparak; gerektiğinde eski bir dil ve kurgu, gerektiğinde bilinç akışı tekniğini kullanarak bu zenginliği yakalamaya çalışıyorum. Tabii İnternet'in sunduğu görsel imkanlar da anlatıma büyük katkıda bulunuyor. Aynı çeşitliliği sadece yapı değil, anlam boyutunda da sunmaya özen gösteriyorum. Bütün bu farklı

anlatımlar yerinde kullanıldıklarında, uyumlu bir şekilde eklemlendiklerinde, okurun da bunu rahatlıkla, yorulmadan okuyabileceğini düşünüyorum.

altKitap: Özellikle son dönemlerde metnin asıl öznesinin yine metnin kendisi olduğu söyleniyor sık sık. Genel olarak edebiyata bakışınızdan ve özel olarak da "Gölgeler Ordusu"ndan yola çıkarak bu konudaki fikirlerinizi öğrenebilir miyiz?

Engin Türkgeldi: Bu durumun her yapıt için az ya da çok geçerli olduğunu, fakat en çok kurgusal oyunlara dayalı yapıtlarda hissedildiğini düşünüyorum. "Gölgeler Ordusu"nu düşününce "İsm(ail)'in Beş Hali", "_____", ve "Med-Cezir" bu çizgide aklıma gelen ilk örnekler. Böyle metinleri yazmak da okumak da oldukça eğlenceli oluyor. İnsanın oyuncu yönüne hitap ediyorlar. Öte yandan, oyunların peşinde koşarken yazının diğer öğelerini ihmal etmemeye özen gösterilmesi gerek.

altKitap: Çoğu metinde birinci tekil şahıs anlatımını kullandığınızı görüyoruz. Ve anlatıcınız ya da başka bir bakışla anlatınızın öznesi, metinle birlikte bir açılma, dışa vurma yaşıyor. Gündelik hayatın saçmalıkları, teknoloji insan ilişkisi, geçmişle hesaplaşma ve bütün bunları saran yoğun bir ironi hakim metinlerinize. Buradan yola çıkarak yazıyla olan ilişkinizden söz edebilir miyiz?

Engin Türkgeldi: Yazı benim için durup düşünmek demek. Gündelik hayatın koşuşturmacasında birçoğumuzun yapmayı ihmal ettiği bir şey bu. Yazarken önemli önemsiz birçok şey hakkında etraflıca düşünüyor insan. Ayrıntılara dikkat ediyor. Olayları bütün olasılıklarıyla tekrar tekrar yaşıyor. Bir aktör gibi, anlattığı kişinin nasıl hareket edeceğini, neler düşüneceğini öngörmeye çalışıyor, onun kimliğine bürünüyor. Sonuç olarak yazının ağır çekimli dünyasında hayatı ve kendisini değerlendirme, dünyaya daha değişik bir gözle bakma imkanı buluyor. Bu anlamda, karakterleriminki kadar dramatik ve kökten olmasa da, benim de yazdığım her metinle birlikte küçük çapta bir dışa vurma, bir "kavrama" yaşadığım söylenebilir.

Üzerinde düşünülen konu yaşam ve insanlar olunca, ortaya

gündelik hayatın saçmalıkları/çıkılmazları, kişinin kendisiyle/dünyayla hesaplaşması/çatışması gibi konuların ironi ve (bazen karaya çalan) mizaha bulanmış olarak çıkması doğal geliyor bana.

Bu arada, hazır siz de bahsetmişken genelde birinci tekil şahıs anlatımını tercih etme sebebim üzerine birkaç söz söylemek istiyorum. Bu tip anlatıma sık başvurmam bazılarına yazdıklarımda güçlü bir otobiyografik etki olduğunu düşündürüyor. Tabii birçok yazar gibi benim de ürünlerimi kendi deneyimlerimle beslediğim oluyor, fakat birinci tekil şahıs konusundaki ısrarımın asıl nedeni karakterlerim. Karakterlerim aslında çok zengin birer iç dünyaya sahip, fakat dışarıdan bakınca fazlasıyla sıradan, özelliksiz kişiler. Bazen kendi istekleriyle bazen istemeden bu sıradanlığın arkasına saklanıyorlar. Kalabalığın içinde hepsi birer gölge gibi dolaşıyorlar, varlıkları hissedilmiyor. Zaten kitabımı "Gölgelerin Ordusu" diye isimlendirmemdeki en önemli neden de bu. Böylesine içine kapanık, yalnız insanların iç dünyalarını en zengin şekilde yansıtmak, onların iki dünya arasında sıkışmalarını, gelgitlerini göstermek; bunları yaparken de okuyucunun kendilerini gizlemek isteyen bu karakterlerle en doğal, en kolay şekilde empati kurmasını sağlamak için birinci tekil şahıs bakış açısını kullanmayı tercih ediyorum.

altKitap: Dilerseniz biraz da bir okur olarak edebiyatla ve sanatın diğer disiplinleriyle olan ilişkilerinizden konuşalım.

Engin Türkgeldi: Sanatın her dalının kendine has, başka hiçbir dalda yakalanamayacak bir ifade biçimi var. Dolayısıyla eser ile yorumlayan arasında özgün bir iletişim kuruluyor. Her disiplinde farklı bir pencereden bakıyor insan. Ben de elimden geldiğince çok pencereden bakarak, geniş bir açıyla görmeye çalışıyorum yaşamı. Sanat dallarını tek tek ele almak gerekirse, edebiyatın doğal olarak en çok ilgilendiğim disiplin olduğunu söyleyebilirim. Paul Auster, Orhan Pamuk, Gabriel Garcia Marquez, Milan Kundera, Franz Kafka, Georges Perec kurgularından anlatımlarına kadar her yönleriyle sevdiğim, benim için özel önem taşıyan yazarlar. Müzik, yoğun ilgi gösterdiğim diğer bir disiplin. The Smashing Pumpkins, Radiohead, Nick Cave and the Bad Seeds müzikleri kadar şarkı sözleriyle de beni etkilemiş gruplardır. Bu etkinin hikâyelerime yansıdığını okurlarım

mutlaka fark etmişlerdir. Sinema, fotoğraf ve resim de hem yaşamıma, hem de yazdıklarım göze görülür biçimde sızmış durumda.

altKitap: "Gölgeler Ordusu"ndaki metninizi çoğu daha önce İnternet ortamında yayımlandılar. Şimdi de yine sayısal ortamda bir kitap bütünü olarak okura ulaşıyorlar. Hem bir okur hem de bir yazar olarak İnternet üstü yayıncılıkla fiziksel yayıncılık karşılaştırmasında nasıl bir sonuca varıyorsunuz?

Engin Türkgeldi: Fiziksel yayıncılık tartışılmaz bir romantizme sahip. Bugün hemen hemen bütün okurların ve yazarların kağıtla ve mürekkeple tutkuya varan yoğun bir duygusal ilişki kurduğunu hissediyorum. Öte yandan, bu büyüğü romantizmin beraberinde getirdiği bir hantallık da söz konusu.

Sayısal ortam ise hem yayınevlerine, hem yazarlara, hem de okurlara büyük bir dinamizm ve özgürlük sağlıyor. Elektronik yayıncılığın en büyük avantajı, maliyetleri düşürerek "Bu kitap kaç satar? Kendini kurtarır mı?" gibi kaygılara son vermesi. Mesela sayısal ortamda 20 kitabın satılması bile bir kazanç olarak görülebilecekken, bu sayı fiziksel yayıncılıkta tam bir fiyasko olarak algılanmakta. İnanıyorum ki maliyetlerin düşmesiyle yayıncılar eser seçiminde ekonomik kaygıları bir yana bırakıp sanat odaklı bir anlayış geliştirecekler. Dolayısıyla popüler olmayan veya piyasaya hakim edebiyat anlayışının dışında yer alan yazar ve yapıtlara potansiyel okuyucularıyla buluşma imkanı sağlanacak. Bu da edebiyata zenginlik ve çok seslilik kazandıracak.

Sayısal ortamın yazara yeni anlatım olanakları sunması da önemli bir nokta. İnteraktif çalışmalarla okuru da metine ortak etmek, fiziksel ortamda sağlanamayan görsel ve işitsel imkanlarla yeni biçimler oluşturmak sayısal ortamda mümkün. Elektronik yayıncılığın yeni yazı türlerine gebe olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Uzun lafın kısıası, elektronik yayıncılığın fiziksel yayıncılığın yerini almaktan çok, ona alternatif olacağına; ve yayıncılığın her aşamasında (yazım, basım, dağıtım, ve okuma) kökten değişikliklere yol açacağına inanıyorum.
